

Lokale bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid: rol en monitoring van het aspect bestuurlijke capaciteit.

Eindrapport
juni 2014

Inhoud

Samenvatting.....	5
1. Inleiding.....	7
2. Inzicht in lokale bestuurskracht: twee complementaire onderzoeksporen	7
3. Bestaande onderzoeksresultaten als basis	8
4. Onderzoeksvragen.....	8
5. Methodiek en kwaliteitsbewaking	9
6. Lokale bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid	10
6.1. Bestuurskracht.....	10
6.1.1. Ambities en maatschappelijke tendensen	11
6.1.2. Niveaus en rollen	12
6.1.3. Samenvattende matrix bestuurskracht ruimtelijke ordening.....	13
6.2. Bestuurlijke capaciteit inzake ruimtelijke ordening als aspect van bestuurskracht .	15
6.3. Gevolgen voor het gebruik van de monitor	16
7. Kritische lezing indicatoren	18
7.1. Bestaande indicatoren en aandachtspunten	18
7.2. Relevantie van de indicatoren: aanbevelingen klankbordgroep.....	20
7.2.1. <i>Discussie rond indicatoren</i>	20
7.2.2. <i>Vaste set indicatoren?</i>	23
8. Operationalisering van de indicatoren	24
8.1. Van longlist naar shortlist	24
8.2. Selectie meetmethode per indicator	26
8.3. Bespreking operationaliseringsproces en resultaten.....	56
8.4. Toegang tot en gebruik van de monitor	56
9. Aandachtspunten voor gebruik en evaluatie monitor	59
10. Aanbevelingen	60
Referenties	62
Bijlage A: Samenstelling klankbordgroep, expertenpanel en overlegmomenten	63
Klankbordgroep Ruimte Vlaanderen.....	63
Expertpanel.....	63
Overlegmomenten	63
Bijlage B: Doelstellingen lokaal ruimtelijk beleid	64
Bijlage C: Indicatoren voorgaande studie.....	66
Bijlage D: Resultaten brainstorm operationaliseren indicatoren	67
Bijlage E: Shortlist operationalisatie indicatoren en databron	69

Samenvatting

De relatie van de Vlaamse Overheid ten opzichte van de lokale besturen wijzigt van eerder hiërarchisch naar meer gelijkwaardig, binnen een breder beleidsnetwerk. Binnen deze vernieuwde interbestuurlijke constellatie wil Ruimte Vlaanderen zorg dragen voor het versterken van lokale besturen op het vlak van ruimtelijk beleid, in functie van de goede samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus als gelijkwaardige en betrouwbare partners gebaseerd op een reële subsidiariteit. (Departement Ruimte Vlaanderen, 2012)

Een monitor rond bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid wordt gezien als instrument om de versterking van de bestuurskracht van de lokale besturen mee vorm te geven. Het wordt beschouwd als een diagnostisch instrument voor zelfreflectie voor de lokale overheid en is bruikbaar als vertrekbasis bij overleg en discussie rond het versterken van de bestuurskracht van lokale besturen. Het ontwikkelen van die monitor gebeurt via twee complementaire onderzoeksporen. Een eerste onderzoekspoor concretiseert het instrument op basis van relevante indicatoren voor de bestuurskracht van de lokale overheden inzake ruimtelijke ordening. Het andere onderzoekspoor moet meer inzicht geven in de wijze waarop het instrument in de praktijk kan ingezet worden binnen een veranderende context van interbestuurlijke relaties en hoe het zich verhoudt tot de andere instrumenten voor ruimtelijk beleid. Het eerste onderzoekspoor is voorwerp van deze studie, het tweede onderzoekspoor werd onderzocht in een parallele studieopdracht (Voets, Coppens, Sterkens, De Peuter, & Van Dooren, 2014). Beide onderzoeken samen zorgen enerzijds voor de uitwerking van een effectief instrument en anderzijds voor voldoende kennis om dit instrument op constructieve manier in te zetten binnen de ondersteunende opdracht van Ruimte Vlaanderen ten aanzien van de lokale overheden.

Het onderzoek baseert zich op een voorafgaand participatief traject waarbij indicatoren werden vastgesteld in overleg met de lokale besturen. (Verwimp & Hermy, 2013) De doelstelling van de huidige studie is nagaan op welke manier deze indicatoren inzicht geven in de bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid, de relevantie van de indicatoren op vandaag verifiëren en inzicht verschaffen in de meetmethode en praktische uitwerking van een monitoringsinstrument.

Bestuurskracht kan gezien worden als de verhouding tussen bestuurlijke capaciteit en de opdracht die een bestuur moet vervullen. (De Peuter & Bouckaert, 2004; Fraanje, 2007; Korsten, 2004) Uit de terugkoppeling van de set indicatoren aan het uitgewerkte theoretisch kader van bestuurskracht, blijkt dat ze vooral inzicht geven in het aspect bestuurlijke capaciteit en minder ingaan op de opdrachtzijde van bestuurskracht. Vergelijking van de resultaten van de monitor moet dus steeds in relatie gezien worden met de opdracht die een bestuur heeft ten inzake het ruimtelijk beleid dat ze wil of moet voeren. In de studie worden

daarom enkele randvoorwaarden en aandachtspunten hierrond geëxpliciteerd, bovendien wordt er aangegeven dat een breder inzicht in bestuurskracht ook een verdere uitwerking van de monitor met indicatoren rond de opdrachtzijde vereist, een opdracht die buiten het bestek van deze studie valt.

Steunend op de kennis van een klankbordgroep binnen Ruimte Vlaanderen met experts inzake monitoring en experts inzake interbestuurlijke relaties en lokaal ruimtelijk beleid werden de vastgestelde indicatoren geëvalueerd en verder geoperationaliseerd. Zowel bij evaluatie als bij operationalisatie werd er expliciet rekening gehouden met het theoretische kader en met de resultaten van het voorgaande participatieve traject, zodat er zowel gewaakt werd over validiteit als legitimiteit van de uiteindelijk weerhouden indicatoren en hun meetmethode. Als sluitstuk werd de monitor ook via een digitale toepassing opgebouwd, zodat de indicatoren waarvoor op vandaag al data beschikbaar is, reeds binnen Ruimte Vlaanderen op overzichtelijke wijze ontsloten kunnen worden.

Tot slot formuleert dit rapport enkele aandachtspunten met betrekking tot het gebruik en de evaluatie van de monitor. Er gaat daarbij aandacht naar de rol van bestuurlijke capaciteit als onderdeel van bestuurskracht, de variabele context waarbinnen de resultaten gesitueerd worden en de noodzaak om validiteit en legitimiteit te bewaken bij evaluatie van de resultaten. Verder worden nog enkele aanbevelingen geformuleerd rond het uitwerken van indicatoren die de opdrachtzijde in beeld brengt, de optimalisatie van de dataverzameling en de ontsluiting van de data.

1. Inleiding

De verschillende overheden (Vlaanderen, provincie, gemeente) hebben hun eigen taken in het ontwikkelen en implementeren van een ruimtelijk ordeningsbeleid. Subsidiariteit is hierin een hoofdprincipe. Dit hoofdprincipe werd verankerd in het decreet Ruimtelijke Ordening van 1999 met het introduceren van de ontvoogding en met het definiëren van eigen taakstellingen voor de verschillende bestuurslagen wat planning betreft.

Ruimte Vlaanderen wil verder. In lijn met het witboek interne staatshervorming streeft Ruimte Vlaanderen naar sterke lokale besturen, gelijkwaardigheid en reële subsidiariteit. (Departement Ruimte Vlaanderen, 2012)

Het idee van reële subsidiariteit zorgt voor een verschuiving in de rol van de Vlaamse overheid. De relatie baseert zich niet langer op controle van en ingrijpen op individuele dossiers maar op de globale resultaten die het lokaal bestuur behaalt. In het witboek interne staatshervorming is er in die zin sprake van de afschaffing van het specifiek toezicht. Hierdoor wijzigt de relatie tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen. De relatie krijgt vorm vanuit een wederzijds vertrouwen en een onderling partnerschap. In deze vernieuwing past ook de introductie van bestuurskracht. (Agentschap voor binnenlands bestuur, 2011)

Uitgaan van vertrouwen, gelijkwaardigheid en verantwoordelijkheid over eigen opdrachten, impliceert dat ieder niveau beschikt over voldoende competentie om de eigen beleidsontwikkeling en implementatie ervan te kunnen realiseren. Het hebben van voldoende bestuurskracht op alle niveaus en specifiek op niveau van gemeenten en provincies, is hierin een belangrijke randvoorwaarde. Het streven naar bestuurskracht op het vlak van ruimtelijke ordening heeft de bedoeling een stevige basis te vormen voor een kwalitatief en duurzaam ruimtelijk ordeningsbeleid op verschillende beleidsniveaus in Vlaanderen.

2. Inzicht in lokale bestuurskracht: twee complementaire onderzoeksporen

Ruimte Vlaanderen dient in deze context zijn informatie- en evaluatiebeleid ten aanzien van de lokale besturen te wijzigen. Een monitor wordt hierbij gezien als een diagnostisch instrument voor zelfreflectie voor de lokale overheid en als vertrekbasis bij overleg en discussie rond het bestuurskrachtverhaal.

Het ontwikkelen van die monitor gebeurt via twee complementaire onderzoeksporen. Een eerste onderzoekspoor concretiseert het instrument op basis van relevante indicatoren voor de bestuurskracht van de lokale overheden inzake ruimtelijke ordening. Dit onderzoekspoor wordt intern uitgevoerd omwille van de reeds vergaarde kennis binnen Ruimte Vlaanderen rond indicatoren relevant voor het inzichtelijk maken van de lokale bestuurskracht en omwille van de interne expertise over het technisch uitbouwen van de monitor. Het andere onderzoekspoor moet meer inzicht geven in de wijze waarop het instrument in de praktijk kan

ingezet worden binnen een veranderende context van interbestuurlijke relaties en hoe het zich verhoudt tot de andere instrumenten voor ruimtelijk beleid. Dit onderzoekspoor wordt extern uitbesteed omwille van de externe expertise inzake bestuurskracht.

Finaal zorgen beide onderzoeken samen voor de uitwerking van een effectief instrument en voor voldoende kennis om dit instrument op constructieve manier in te zetten binnen de ondersteunende opdracht van Ruimte Vlaanderen ten aanzien van de lokale overheden.

3. Bestaande onderzoeksresultaten als basis

In 2012 werd binnen het departement, in nauw overleg met een groot aantal lokale besturen een aanzet gegeven voor de opmaak van een instrument dat inzicht geeft in het bestuurskrachtprofiel van een lokaal bestuur op vlak van ruimtelijk beleid.

Op basis van de beleidsnota, het witboek interne staatshervorming en de ervaringen binnen Ruimte Vlaanderen werd geconcludeerd dat bestuurskracht op het vlak van ruimtelijk beleid draait rond het werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling via het lokale beleid, het omgaan met maatschappelijke ruimtelijke uitdagingen op lokaal niveau, het werken aan de slagvaardigheid van de gemeente, de creatie van een draagvlak via partnerschappen, netwerken en (burger-)participatie met publieke en private spelers, een kwalitatieve dienstverlening, het gepast inzetten van het instrumentarium teneinde het vooropgestelde beleid uit te voeren, en de continuïteit in de lokale beleidsvoering. (Verwimp & Hermy, 2013)

Bovendien werd een denkoefening gemaakt rond mogelijke indicatoren die passen binnen bovenvermelde thema's, wat resulteerde in een mogelijke set van 19 indicatoren. (Verwimp & Hermy, 2012)

Het huidige onderzoek vertrekt bij de opmaak van een effectieve bestuurskrachtmonitor vanuit deze gedragen 19 indicatoren, rekening houdend met de actuele inzichten rond bestuurskracht inzake ruimtelijke ordening.

4. Onderzoeksvragen

Het interne onderzoek heeft als finaliteit de uitwerking van een monitor die een inzicht moet geven in de lokale bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid en die inzetbaar is als instrument. Om hiertoe te komen worden volgende onderzoeksvragen vooropgesteld:

Hoe geven de indicatoren inzicht in lokale bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid?

Zijn de indicatoren die werden vastgesteld in het bestaande onderzoek nog steeds relevant?

Hoe kunnen deze indicatoren geoperationaliseerd worden?

Hoe moet de monitor als instrument uitgewerkt worden om inzetbaar te zijn?

5. Methodiek en kwaliteitsbewaking

In eerste instantie wordt het theoretische kader uit het voorafgaande onderzoek (Verwimp & Hermy, 2013) verder uitgediept en getoetst aan de literatuur om een verbeterd inzicht te verkrijgen in de diverse dimensies van het concept lokale bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid en hun samenhang.

Aan de hand van dit theoretische kader en de expertise van de leden van de klankbordgroep bestaande uit experts binnen het departement Ruimtelijke Ordening met deskundigen inzake ruimtelijke ordeningsbeleid bij lokale besturen en/of monitoring¹, worden de vastgestelde indicatoren geëvalueerd.

In een tweede deel wordt er nagedacht over de operationalisatie van de indicatoren. Hierbij wordt nagegaan op welke manier de indicator gemeten en op welke manier de data verzameld kan worden. Hiertoe wordt een inventaris opgemaakt van mogelijke meetmethodes en databronnen. Deze "longlist" wordt voorgelegd aan de klankbordgroep die waakt over het behoud van de legitimiteit en valabiliteit van de indicatoren. In functie van haalbaarheid en beschikbaarheid van data wordt samen met de klankbordgroep een finale selectie gemaakt.

Het laatste deel betreft het technisch uitbouwen van de monitor en het verzamelen van de benodigde data.

Het onderzoeksproces wordt nauw opgevolgd door een panel van academische experts inzake ruimtelijk beleid en (lokale) bestuurskracht². Het eindrapport wordt ter evaluering ook overgemaakt aan een vertegenwoordiger van de VVSG² en van het agentschap bestuurszaken². Aan de hand van de feedback tijdens het proces, op overlegmomenten of naar aanleiding van de oplevering van het (tussentijds) rapport, werden inzichten verzameld

De tussentijdse resultaten van het interne onderzoek worden bovendien besproken met de onderzoekers van de externe opdracht tijdens de stuurgroepvergaderingen van de externe opdracht. De externe experts geven vanuit hun expertise een kritische reflectie op het gevoerde onderzoek.

---

¹ Samenstelling klankbordgroep in bijlage.

² Samenstelling panel academische experts, vertegenwoordiger van de VVSG en van het agentschap bestuurszaken in bijlage.

6. Lokale bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid

Inzicht in de wijze waarop de vastgestelde indicatoren een meetbare vertaling vormen van lokale bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid is nodig om een evaluatie te kunnen maken van de actuele relevantie van de individuele indicator, maar is ook nodig om de validiteit te kunnen nagaan en is vereist om de uiteindelijke meetresultaten te interpreteren.

Om dit inzicht te krijgen worden de 19 indicatoren expliciet teruggekoppeld naar het theoretische kader van de reeds uitgevoerde studie.

6.1. Bestuurskracht

De doelstelling om de bestuurskracht van de lokale besturen te verhogen, vindt zijn oorsprong in het Witboek Interne Staatshervorming (Agentschap voor binnenlands bestuur, 2011) maar het document bevat geen duidelijke omschrijving van wat hiermee nu juist bedoeld wordt. De term wordt er in verschillende hoofdstukken aangehaald en vaak in één adem vernoemd met 'slagkracht'.

Het ontbreken van een duidelijke definitie blijkt exemplarisch te zijn voor de manier waarop 'bestuurskracht' wordt aangehaald in bestuurlijke of bestuurskundige discussies (De Peuter & Bouckaert, 2004). Deze vaagheid bemoeilijkt niet alleen het communiceren of debatteren over het concept, maar ook de operationalisering ervan in functie van monitoring. Om een dergelijk abstract concept meetbaar te maken moet er vanuit een theoretische definitie, een operationele definitie worden opgemaakt die toelaat om indicatoren vast te stellen. (Billet & Waeye, 2006)

In de literatuur komen diverse omschrijvingen voor, die meestal aangeven dat bestuurskracht kan gezien worden als de verhouding tussen de capaciteit die een bestuur heeft en de opdracht die het moet uitvoeren (De Peuter & Bouckaert, 2004; Fraanje, 2007; Korsten, 2004).

Dit globaal inzicht is belangrijk om het concept bestuurskracht beter te begrijpen en af te lijnen, maar laat nog steeds niet toe om een concreet monitoringsysteem van bestuurskracht inhoudelijk uit te werken. Er is nood aan een operationaliseerbare definitie van het concept 'bestuurskracht', die aanduidt op welke manier 'bestuurskracht' wordt beschouwd in het kader van het monitorsysteem.

Een dergelijke definitie moet duidelijk genoeg zijn om operationalisering mogelijk te maken, maar moet ook rekening houden met de differentiatie en complexiteit van het concept. In de voorgaande studie werd op basis van de literatuurstudie volgende definitie geformuleerd, die ook als basis geldt voor deze vervolgstudie.

*Een **bestuurskrachtige gemeente** is een gemeente die er in slaagt om de door haar en aan haar opgelegde **ambities** te verwezenlijken en in te spelen op de verschillende maatschappelijke tendensen, en dit op de diverse **niveaus** en binnen de verschillende **rollen** die de gemeente inneemt. (Verwimp & Hermy, 2013)*

Een (lokaal) bestuur staat uiteraard niet geïsoleerd, maar maakt deel uit van een groter beleidsnetwerk.. De opdracht van een lokaal bestuur bestaat bovendien niet enkel uit het autonoom formuleren en realiseren van de eigen doelstellingen, maar ook uit opgelegde ambities of doelstellingen, bijvoorbeeld door andere overheden. Voor wat betreft het slagen in deze opdracht en het inspelen op de verschillende maatschappelijke tendensen hoeft een bestuur dan weer niet alleen te steunen op de eigen hulpbronnen, maar kan ze ook relevante hulpbronnen van anderen binnen haar beleidsnetwerk aanwenden.

Een brede benadering van bestuurskracht vanuit een dergelijk multi-actorperspectief wordt gezien als *bestuurskracht 3.0* (Denters & Toonen, 2010), terwijl *bestuurskracht 1.0* de eigen bestuurlijke capaciteit centraal zet en *bestuurskracht 2.0* eerder focust op de geleverde prestaties en resultaten. Deze laatste twee geven een eerder enge invulling van bestuurskracht, voornamelijk gefocussend op de eigen bestuurlijke capaciteit en opdracht. (Voets et al., 2014)

6.1.1. Ambities en maatschappelijke tendensen

Om indicatoren te vinden die inzicht geven in de ambities die een bestuurskrachtige gemeente dient te verwezenlijken op vlak van ruimtelijke ordening werd er door Verwimp en Hermy (2012, 2013) vertrokken vanuit de doelstellingen van de ruimtelijke ordening zoals bepaald in artikel 1.1.4 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (Departement RWO, 2009), doelstellingen en ambities die het witboek interne staatshervorming (Agentschap voor binnenlands bestuur, 2011) voor ogen heeft. Deze basis werd aangevuld met de eigen expertise van de onderzoekers vanuit hun ervaringen hierrond binnen het departement Ruimte Vlaanderen.

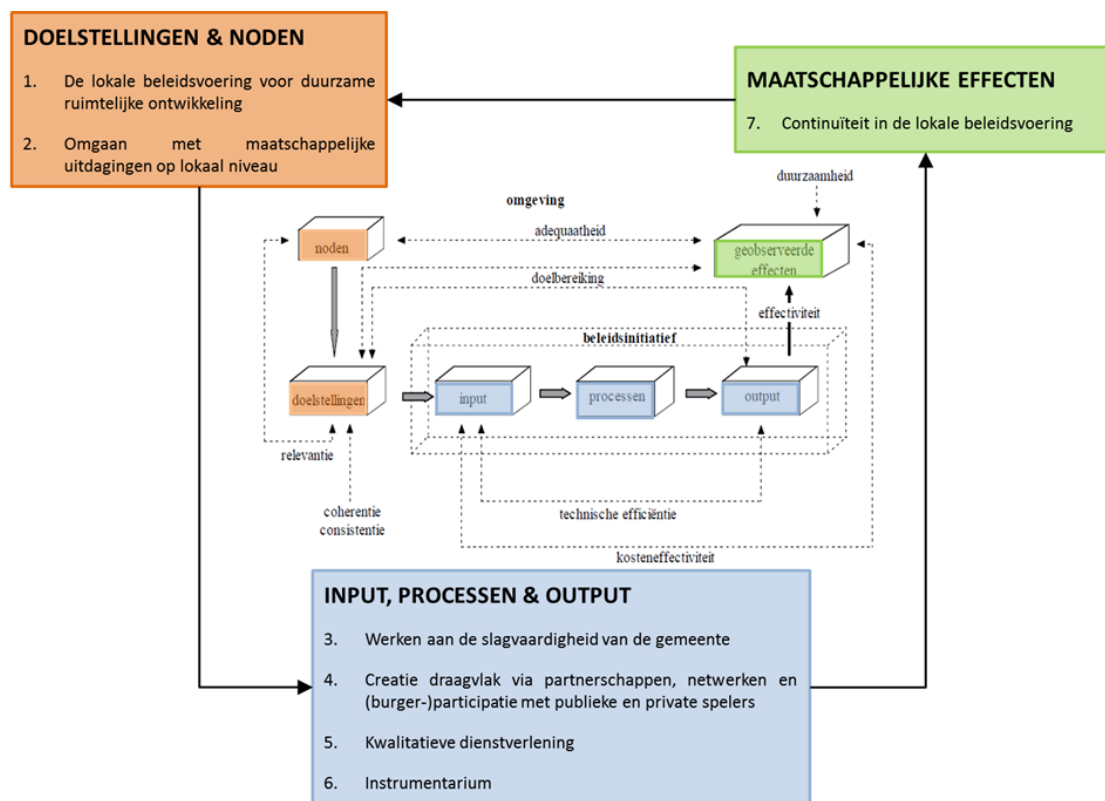
Deze analyse leidde tot 7 doelstellingen of ambities die een bestuurskrachtige gemeente inzake ruimtelijke ordening verwezenlijkt³.

1. Werken aan een **duurzame ruimtelijke ontwikkeling** via het lokale beleid
2. Omgaan met **maatschappelijke ruimtelijke uitdagingen** op lokaal niveau
3. Werken aan de **slagvaardigheid** van de gemeente
4. Creatie draagvlak via **partnerschappen, netwerken en (burger-)participatie** met publieke en private spelers
5. Kwalitatieve **dienstverlening**
6. Gepast inzetten van het **instrumentarium** teneinde het vooropgestelde beleid uit te voeren
7. **Continuïteit** in de lokale beleidsvoering

(Verwimp & Hermy, 2013)

³ Verdere inhoudelijke verduidelijking over deze doelstellingen is terug te vinden in bijlage.

Deze doelstellingen werden getoetst aan de beleids- en beheerscyclus zoals voorgesteld door De Peuter et al. (2007) of zoals opgesomd door Colpaert et al. (2004). Bestuurskracht speelt immers een rol in de verschillende stappen van deze cyclus.

Figuur 1: doelstellingen gerelateerd aan de beleids- en beheerscyclus (naar De Peuter et al. (2007))

6.1.2. Niveaus en rollen

Een bestuurskrachtige gemeente zal in staat zijn om de doelstellingen zoals hierboven geformuleerd te vervullen. Ze doet dit afhankelijk van de doelstelling op een bepaald niveau of vanuit een bepaalde rol. Een gemeente vervult opgaven op drie verschillende niveaus: het strategische niveau, het tactische niveau en het operationele niveau. (Korsten, 2004) De taken die een gemeente uitvoert, kunnen in grote lijnen onderverdeeld worden onder vier rollen die de gemeente vervult, namelijk deze van bestuur, dienstverlener, participant en organisatorische eenheid (Korsten, 2004).

De combinatie van deze twee dimensies geeft aanleiding tot volgende matrix, bestaande uit 12 cellen.

		Rollen gemeentelijke overheid			
		<i>Bestuur</i>	<i>Dienstverlener</i>	<i>Participant</i>	<i>Organisatie/ Bedrijfsvoering</i>
Kwaliteits- niveaus	<i>Strategisch</i>				
	<i>Tactisch</i>				
	<i>Operationeel</i>				

Figuur 2: matrix rollen gemeentelijke overheid en kwaliteitsniveaus (Korsten, 2004)

6.1.3. Samenvattende matrix bestuurskracht ruimtelijke ordening

De definitie van bestuurskracht bestaat uit twee onderdelen. Enerzijds gaat bestuurskracht over het verwezenlijken van de doelstellingen inzake ruimtelijke ordening. Een gemeente die hier in slaagt kan als bestuurskrachtig worden gezien. Anderzijds wordt er geëxpliciteerd dat het verwezenlijken van deze doelstellingen gebeurt op verschillende kwaliteitsniveaus en vanuit de verschillende rollen die de gemeente vervult. De ene invalshoek gaat eerder over het ruimtelijk beleid, de andere invalshoek over bestuurlijke organisatie.

De verschillende doelstellingen en ambities spelen niet allemaal op elk niveau of vanuit elke rol van een gemeente. Door de doelstellingen en de ambities te confronteren werd er een gecombineerde matrix verkregen die de samenhang van beide onderdelen van bestuurskracht inzichtelijk maakt. (Verwimp & Hermy, 2012, 2013) Bovendien geven de gebruikte kleuren aan op welke wijze de verschillende doelstellingen gelinkt zijn aan de bestuurs- en beheerscyclus.

	Rollen van gemeentebestuur			
	Bestuur: democratisch functioneren: link bestuur- samenleving	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen	Participant: deelname in bestuurlijke netwerken en interactiepatrone n	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
Strategisch niveau: ontwikkeling van een visie op de (middel)lange termijn ten aanzien van de ontwikkeling van de samenleving en de eigen positie	1.	5.	4.	3.
	7.	7.		
	6.	6.	6.	6.
	2.			
Tactisch niveau: organiserende en structurerende taken	1.	5.	4.	3.
	2.			
	6.	6.	6.	6.
Operationeel niveau: beleid op de korte termijn: programmering, doelgerichtheid, instrumentaliteit , responsiviteit	2.	5.	4.	3.
	6.	6.	6.	6.

Figuur 3: samengestelde matrix bestuurskracht (naar Verwimp & Hermy (2013))
Verband met de beleids –en beheerscyclus: rood/oranje: “doelstellingen/noden”, blauwschakeringen: “input, processen en output”, groen: “maatschappelijke tendensen “

Uit het overleg met de klankbordgroep blijkt dat inzicht in bestuurskracht vanuit deze twee benaderingswijzen interessante informatie oplevert voor (het begeleiden van) een gemeente. Waar de benadering vanuit ambities inzicht geeft in de mate waarin de zeven doelstellingen worden gerealiseerd, geeft de andere benadering aan op welk niveau en in welke rol een gemeente deze doelstellingen voornamelijk weet te realiseren.

Hoewel de samengestelde matrix het verband tussen beide duidt, is het uit elkaar houden en complementair gebruiken van beide benaderingswijzen in de praktijk vermoedelijk inzichtelijker. Vanuit de klankbordgroep wordt dan ook aangegeven dat bij de verdere uitwerking van de monitor beide aspecten van de bestuurskracht geëxpliciteerd blijven. Binnen de verdere uitwerking van de monitor worden de indicatoren daarom zowel gebundeld volgens de benadering vanuit de doelstellingen en ambities, als vanuit de rollen en niveaus van de gemeente. De monitor geeft dan twee ingangen om bestuurskracht te evalueren.

6.2. Bestuurlijke capaciteit inzake ruimtelijke ordening als aspect van bestuurskracht

Analyse van bovenstaande uitwerking leert dat er in het bestaande onderzoek (Verwimp & Hermy, 2012, 2013) voornamelijk ingezet werd op in kaart brengen van *bestuurlijke capaciteit als aspect van bestuurskracht*. Hoewel de opdrachtzijde wel meegenomen wordt binnen de doelstellingen, bijvoorbeeld rond het werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling via het lokale beleid, is de wijze waarop dit gebeurt veelal impliciet, bijvoorbeeld door het veronderstellen dat Vlaamse doelstellingen vanuit de hiërarchie van de structuurplanning zullen gerealiseerd worden als een lokaal bestuur een beleid voert in lijn met het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.

Verder wordt reeds in beperkte mate aandacht gegeven aan de positie die de gemeente inneemt in het beleidsnetwerk en de mogelijkheden die dat biedt voor het verhogen van de bestuurlijke capaciteit, maar dit aspect zou nog verder meegenomen moeten worden.

Een volwaardige bestuurskrachtmonitor moet een goede balans vinden tussen indicatoren passend binnen de enge en binnen de brede benadering, maar ook tussen indicatoren die de opgavenzijde en de capaciteitszijde in beeld brengen. (Voets et al., 2014)

Het uitwerken van de opdrachtzijde van bestuurskracht inzake ruimtelijke ordening is niet evident. Het vereist immers het operationaliseren van normatieve concepten zoals 'goed ruimtelijk beleid'. Voets et al. (2014) geven in hun onderzoek aan dat hiervoor zou gesteund kunnen worden op de 'principes van de goede ruimtelijke ordening', of dat leidende principes uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zoals 'verdichting' of 'bundeling' zouden kunnen vertaald worden naar meetbare indicatoren.

Binnen het bestek van dit onderzoek werd expliciet vooropgesteld om voort te bouwen op en het actualiseren van de indicatoren die reeds vastgesteld werden op basis van de doelstellingen inzake ruimtelijk beleid zoals geformuleerd in het voorgaande rapport. (Verwimp & Hermy, 2013). Het volwaardig uitwerken van de opdrachtzijde overschrijdt de ambities van het huidige onderzoek ruimschoots.

Bovendien lijkt het zinvol om deze opdrachtzijde uit te werken op basis van meetbare indicatoren die voortkomen uit (ver)nieuw(d)e concepten inzake goed ruimtelijk beleid binnen het in opmaak zijnde *Beleidsplan Ruimte Vlaanderen*, en mogelijk gekoppeld aan ruimtelijke doelstellingen en ambities voor lokale besturen.

Bovenstaande bedenkingen indachtig wordt er in dit onderzoek ingezet op het verder uitwerken van het aspect bestuurlijke capaciteit als onderdeel van bestuurskracht. Hiertoe wordt evenwel nagegaan in welke mate indicatoren binnen de brede benadering van bestuurskracht kunnen worden opgenomen worden.

6.3. Gevolgen voor het gebruik van de monitor

De keuze om in te zetten op het uitwerken van het aspect bestuurlijke capaciteit heeft gevolgen voor de mogelijkheden voor het gebruik van de uiteindelijke monitor. In zijn meest fundamentele vorm gaat bestuurskracht over de verhouding tussen bestuurlijke capaciteit en de opdracht die een bestuur moet vervullen. (De Peuter & Bouckaert, 2004; Fraanje, 2007; Korsten, 2004). Het verworven inzicht in bestuurlijke capaciteit moet daarom steeds in relatie gezien worden met deze opdrachtzijde. Omwille hiervan is het niet evident om vanuit loutere monitoring van bestuurlijke capaciteit conclusies te trekken over bestuurskracht. Het ontbreken van expliciete indicatoren aan de opdrachtzijde hoeft echter niet te betekenen dat vergelijking tussen gemeenten niet zinvol is, voorzover de gemeenten een gelijkaardige ruimtelijke beleidsopdracht hebben. Het clusteren van gemeenten met gelijkaardige opdracht kan bijvoorbeeld gebeuren op basis van geografische ligging, bijvoorbeeld ten opzichte van omringende gemeenten, op basis van het socio-economisch profiel of op basis van de selectie zoals voorzien in de ruimtelijke structuurplanning.

Ook Voets et al. (2014) geven aan dat er met de monitorgegevens omzichtig moet worden omgesprongen. Inzicht hebben in en uitspraken doen over bestuurskracht kan maar gebeuren wanneer de gegevens over bestuurlijke capaciteit voldoende worden geduid, bediscussieerd en gerelateerd worden aan de lokale context. Er kunnen immers verschillende verklaringen zijn voor scores op bepaalde indicatoren voor bepaalde gemeenten op een bepaald tijdstip. Bij het vergelijken van monitoringsgegevens moet er daarom voldoende rekening gehouden worden met contextvariabelen en hun dynamisch karakter⁴.

Er kunnen drie hoofddoelen met betrekking tot monitoring en het gebruik van prestatie-informatie onderscheiden worden: 'leren', 'opvolgen' en 'afrekenen'. (Van Dooren, Bouckaert, & Halligan, 2010)

	Leren	Opvolgen	Afrekenen
Sleutelvraag	Hoe bestuur en beleid verbeteren?	Hoe houden we onze activiteiten op koers?	Hoe kunnen we bestuur en beleid presenteren?
Focus	Intern	Intern	Extern
Oriëntatie	Verandering/toekomst	Controle/vandaag	Overleven/verleden

Tabel 1: Drie posities voor het omgaan met prestatie-informatie (Van Dooren et al., 2010)

⁴ Voets et al. (2014) geven politieke verschuivingen aan als mogelijk voorbeeld van het dynamisch karakter van de contextvariabelen.

Binnen een complexe maatschappelijke context waarin besturen opereren, komt het werken met meetsystemen in functie van 'afrekenen' zelden voor aangezien de hoge eisen aan validiteit en betrouwbaarheid van de indicatoren moeilijk haalbaar zijn. (Voets et al., 2014) Het ontbreken van meetbare prestatie-indicatoren aan de opdrachtzijde en de contextuele variatie van de bestuurlijke capaciteitszijde zorgen alleszins er voor dat de huidige monitor voornamelijk bruikbaar zal zijn als basis voor capaciteitsopbouw binnen een leertraject en in mindere mate kan beschouwd worden als instrument voor opvolging. In dat laatste geval rekening moet er alleszins rekening gehouden worden met het dynamisch karakter van de contextvariabelen.

7. Kritische lezing indicatoren

7.1. Bestaande indicatoren en aandachtspunten

In de voorgaande studie werd vanuit de doelstellingen via een intens participatief proces (april-september 2012) gekomen tot een gedragen set van indicatoren. (Verwimp & Hermy, 2013) Hierbij werden niet enkel diverse belanghebbende actoren geconsulteerd, maar werd er ook intensief discussie gevoerd binnen enkele focusgroepen (ambtenaren, gemeentebesturen en klanten van de gemeente) zodat er voor gezorgd werd dat ook alle niveaus en rollen van de gemeente aan bod kwamen.

Op deze wijze werden er in totaal 19 indicatoren vastgesteld, waarvoor een brede consensus geldt bij de diverse belanghebbenden. (zie Bijlage C: Indicatoren voorgaande studie)

Bij de verdere uitwerking van de monitor wordt er expliciet uitgegaan van deze indicatoren, maar de actuele relevantie ervan wordt geëvalueerd. Ten opzichte van 2012 is het niet ondenkbaar dat er omwille van voortschrijdend inzicht in de bestuurlijke relaties of door veranderingen in opvattingen over het voeren van ruimtelijk beleid aanpassingen vereist zijn aan de indicatoren.

Een herhaling van het brede participatieve proces of een brede bevraging onder de belanghebbenden zou een mogelijke piste zijn om de actuele relevantie van de indicatoren te toetsen. Deze werkwijze is erg omslachtig, bovendien blijkt uit een eerste screening van de indicatoren dat er wellicht weinig fundamentele aanpassingen vereist zijn. Er wordt daarom voor gekozen om de klankbordgroep vanuit hun expertise een kritische lezing van de indicatoren te laten uitvoeren.

In de voorgaande studie (Verwimp & Hermy, 2013) werden deze indicatoren geclusterd per doelstelling enerzijds en per rol/niveau anderzijds⁵.

Hieruit blijkt dat diverse indicatoren inzicht geven in verschillende deelaspecten van bestuurskracht inzake ruimtelijke ordening. De evaluatie van de relevantie van een individuele indicator kan daarom niet los gezien worden van de rol die deze indicator speelt binnen verschillende sets van indicatoren waartoe hij behoort.

---

⁵ Bij nazicht van deze clustering blijkt dat binnen "doelstelling 7" over de continuïteit in de beleidsvoering de indicator *GRS(b)* werd voorzien. Deze indicator duidt aan of het planningsinstrumentarium in overeenstemming is met het actuele ruimtelijke beleid, maar geeft geen inzicht in de continuïteit van dat beleid. Indicator *RUP's (c)* geeft wel een inzicht in deze continuïteit aangezien ze een verband legt tussen de doelstellingen waartoe een gemeente zichzelf in het GRS engageert en de *RUP's* die ze in navolging ervan effectief heeft opgemaakt. Daarom wordt indicator *GRS(b)* binnen "doelstelling 7" vervangen door indicator *RUP's (c)*. Dit heeft als implicatie dat binnen de rollen/niveaus-matrix de indicator *RUP's (c)* toegevoegd moet worden aan de rollen bestuur en dienstverlener op strategisch niveau, die invulling geven aan "doelstelling 7".

Figuur 4: clustering indicatoren per doelstelling lokaal ruimtelijke (naar Verwimp & Hermly (2012))

Rollen van gemeentebestuur				
	Bestuur:	Dienstverlener:	Participant:	Organisatorische eenheid:
	democratisch functioneren: link bestuur-samenleving	aanbieden en produceren van publieke goederen	deelname in bestuurlijke netwerken en interactiepatronen	functioneren van de organisatie
strategisch niveau	GRS (b) Advies gSA (g) Handhavingsplan (h) Budget (i) Detecteren tendensen (s)	GRS (b) Handhavingsplan (h) Uitstroomratio (k) Kwaliteit vergunning (q) Verdediging standpunt (r)	Initiatief convenant (l) Website (o)	Handhavingsplan (h) Uitstroomratio (k)
tactisch niveau	RUP's (c) Grondbeleid (d) Handhavingsplan (h) Budget (i) Detectie tendensen (s)	Registers (a) gSA (e) # VTE (f) Handhavingsplan (h) Uitstroomratio (k) Kwaliteit vergunning (q) Verdediging standpunt (r)	Initiatief convenant (l) Inforegaderingen (m) GECORO (n) Website (o) Feedback burgers (p)	Grondbeleid (d) gSA (e) Handhavingsplan (h) # VTE (f) Uitstroomratio (k) Initiatief convenant (l)
operationeel niveau	Handhavingsplan (h) Stilzwijgende weigeringen (j) Feedback burger (p) Detectie tendensen (s)	Registers (a) gSA (e) # VTE (f) Stilzwijgende weigeringen (j) Uitstroomratio (k) Inforegaderingen (m) GECORO (n) Website (o) Feedback burgers (p) Verdediging standpunt (r) Handhavingsplan (h) Kwaliteit vergunning (q)	Initiatief convenant (l) Website (o) Feedback burgers (p)	Registers (a) gSA (e) # VTE (f) Budget (i) Stilzwijgende weigeringen (j) Uitstroomratio (k) Initiatief convenant (l) Kwaliteit vergunning (q) Verdediging standpunt (r) Handhavingsplan (h) Grondbeleid (d)

Figuur 5: clustering indicatoren ordeningsbeleid volgens rol gemeentebestuur ten opzichte van het kwaliteitsniveau (naar Verwimp & Hermly (2012))

Bij het vervangen of weglaten van een specifieke indicator moet er over gewaakt worden dat het evenwicht binnen de diverse sets behouden blijft. Bovendien moet er bij het vervangen van een indicator gewaakt worden over de legitimiteit van deze indicator. Hiertoe kan er worden gesteund op de notulen van het participatief proces (Verwimp & Hermy, 2012) om te verifiëren waarom een bepaalde indicator geselecteerd werd.

Ook bij de verdere operationalisering van de indicatoren zal er steeds rekening gehouden moeten worden met de plaats die de individuele indicatoren innemen binnen de diverse sets. Mogelijk kan een bepaalde wijze van meten valide zijn voor een indicator in een bepaalde set, maar niet voor diezelfde indicator binnen een andere set. Mogelijk zijn de nuanceverschillen erg beperkt, maar dit aandachtspunt wordt meegenomen in het verdere onderzoekstraject.

7.2. Relevantie van de indicatoren: aanbevelingen klankbordgroep

7.2.1. Discussie rond indicatoren

Aan de leden van de klankbordgroep werd gevraagd om de verschillende indicatoren voorafgaand aan het overleg te overlopen en te evalueren. De verschillende bedenkingen per indicator werden plenair besproken en gelinkt aan het theoretische kader zoals hierboven omschreven.

Uit de bespreking blijkt dat de meeste indicatoren nog steeds relevant geacht worden door de leden van de klankbordgroep, maar dat er wel discussie bestaat over mogelijke meetmethodes. Voor enkele indicatoren worden echter expliciet aanpassingen voorgesteld.

c. Het aandeel gRUP's dat opgesteld wordt naar uitvoering van de bindende bepalingen van het GRS ten opzichte van het totaal aantal gRUP's dat opgemaakt wordt.

De indicator werd opgesteld vanuit de gedachte dat een bestuurskrachtige gemeente vertrekt vanuit een eigen uitgestippeld ruimtelijk beleid en zich in eerste instantie zal focussen op het realiseren van dat beleid. Het aandeel gRUP's ten uitvoering de bindende bepalingen wordt daarom gezien als een indicator van het uitvoeren van dit beleid, aangezien een bestuurskrachtige gemeente zich minder zal laten leiden in ad-hoc vragen die geen of minder duidelijk uitvoering geven aan het uitgestippelde beleid.

Vanuit de klankbordgroep wordt de relevantie van deze indicator in vraag gesteld aangezien vele van de bindende bepalingen in het GRS reeds zijn uitgevoerd. Daarom wordt er voorgesteld om de indicator te vervangen door:

“Het aandeel gRUP's dat consistent met een samenwerkingsakkoord werd opgesteld”.

De indicator komt in de matrix rollen/niveaus terug binnen de bestuurlijke rol op strategisch en tactisch niveau. Het is bovendien een indicator voor een duurzaam ruimtelijk beleid, het

gepast inzetten van instrumentarium en de continuïteit in lokale beleidsuitvoering. De indicator is vooral van belang binnen de doelstellingen rond duurzaam ruimtelijk beleid en continuïteit in de lokale beleidsuitvoering, aangezien in deze clusters maar een beperkt aantal andere indicatoren aanwezig zijn. De voorgestelde vervangende indicator geeft echter weinig inzicht in de mate van duurzaamheid of continuïteit van het ruimtelijk beleid, bijvoorbeeld inzake het kaderen van concrete acties binnen een visie op langere termijn. Bij het toekomstig ontwikkelen van indicatoren vanuit een multi-actorbenadering van bestuurskracht zal daarom verder nagedacht moeten worden over de wijze waarop een gemeente engagementen binnen samenwerkingsakkoorden weet op te nemen binnen een duurzaam ruimtelijk beleid. Voorlopig blijft de oorspronkelijke indicator echter behouden.

g. Het aantal dossiers (in verhouding tot het totaal aantal dossiers) waarin de gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar zijn advies onafhankelijk heeft uitgebracht.

De indicator geeft inzicht in de wijze waarop een gemeente omgaat met administratieve adviezen. De achterliggende gedachte is dat een bestuurskrachtige gemeente rekening houdt met de stedenbouwkundige advisering vanuit de administratie en er indien nodig op gemotiveerde manier van afwijkt. Bovendien moet een onafhankelijke advisering er voor zorgen dat de continuïteit verzekerd blijft. Vanuit de klankbordgroep wordt gesteld dat deze indicator moeilijk meetbaar is aangezien de onafhankelijkheid van de stedenbouwkundig ambtenaar niet altijd weerspiegeld wordt in het advies, bovendien wordt er betwijfeld of een bijkomende bevraging hier meer inzicht in zou geven. De indicator zou volgens de klankbordgroep kunnen vervangen worden door:

“het aandeel beslissingen waarin de gemeente op gemotiveerde wijze rekening houdt met de verkregen externe adviezen”

De indicator komt voor op verschillende plaatsen: *bestuur op strategisch niveau, dienstverlener op tactisch en operationeel niveau* en binnen de *organisatorische eenheid op tactisch en operationeel niveau*. Ze geeft een indicatie van de *slagvaardigheid van een gemeente, de kwalitatieve dienstverlening en de continuïteit in de lokale beleidsvoering*. De klankbordgroep geeft aan dat de vervangende indicator binnen deze verschillende sets als alternatief voor de oorspronkelijke indicator toegepast kan worden.

i. De gemeente werkt actief mee aan minstens 1 bestaand convenant of samenwerkingsovereenkomst.

Het aangaan van samenwerkingsovereenkomsten of convenanten wordt door de klankbordgroep als belangrijk geacht als onderdeel van bestuurskracht, zeker binnen een

multi-actorbenadering, waarbinnen bestuurlijke capaciteit kan vergroot worden door actief te steunen op het beleidsnetwerk. Er wordt evenwel de vraag gesteld of niet elke gemeente een groot aantal samenwerkingsverbanden aangaat. Recent onderzoek geeft immers aan dat er een in Vlaanderen een erg hoog aantal intergemeentelijke samenwerkingsverbanden bestaan. (Instituut van de overheid- KU Leuven, Departement HABE- Hogeschool Gent, Idea Consult, & Omgeving, 2012) Bovendien blijkt het aantal samenwerkingsverbanden dat wordt aangegaan om ruimtelijke doelstellingen te verwezenlijken ook erg hoog. (Pisman, Vervoort, & Loris, 2013) Vanuit de klankbordgroep wordt gesuggereerd om hierrond bij de operationalisering rekening te houden en duidelijk te definiëren welke vormen van samenwerking worden meegenomen. Verder wordt er opgemerkt dat er mogelijk kan gefocust worden op specifieke interbestuurlijke samenwerkingsakkoorden of akkoorden rond delegaties van bevoegdheden.

Deze indicator bevindt zich in de 'rollen/niveau-matrix' binnen: *participant op strategisch, tactisch en operationeel niveau* en binnen de *organisationele eenheid op tactisch en operationeel niveau*. Ze geeft een indicatie voor de doelstellingen rond *slagvaardigheid, draagvlak, en gepast inzetten van instrumentarium*. Afhankelijk van de focus binnen de meetmethode moet nagegaan worden of de indicator nog steeds valabel blijft in de diverse sets.

n. Het aantal keer dat de gemeente advies vraagt aan de GECORO buiten de decretaal vastgelegde adviezen ten opzichte van het totaal aantal uitgebrachte adviezen.

De klankbordgroep geeft aan dat deze indicator mogelijk kan aangevuld worden met andere "interne" adviezen. Deze indicator hangt voor een stuk samen met indicator g en gaat over de wijze waarop een gemeente rekening wil houden met expertise om tot een kwalitatief ruimtelijk beleid te komen. De indicator komt in de matrix rollen/niveaus terug binnen *participant op tactisch niveau* en *dienstverlener op operationeel niveau*. Verder geeft ze een indicatie van *kwalitatieve dienstverlening* en *draagvlak/participatie*.

De indicator geeft met andere woorden gedeeltelijk invulling aan elementen die met het bewaken van de kwaliteit te maken hebben en gedeeltelijk aan elementen die met het vinden van draagvlak voor beslissingen. De uitbreiding met 'interne' adviezen draagt voornamelijk bij aan het verzekeren van de kwaliteit van het ruimtelijk beleid. Aangezien zowel binnen de 'doelstellingen' als in de 'rollen/niveau-matrix' de set indicatoren met betrekking tot kwalitatieve dienstverlening voldoende indicatoren bevat, wordt er voorgesteld om de bestaande indicator te behouden.

s. De gemeente detecteert maatschappelijke tendensen en neemt deze op in zijn ruimtelijk beleid.

De noodzaak om maatschappelijke tendensen op te nemen in het ruimtelijk beleid komt rechtstreeks voort uit de definitie van bestuurskracht die wordt gebruikt in deze studie. De klankbordgroep geeft aan dat het evenwel niet eenvoudig is om dit te meten. Het detecteren van globale tendensen is misschien eerder een activiteit die zich op een hoger schaalniveau afspeelt. Anderzijds is het opnemen van deze tendensen in het gemeentelijk beleid, al dan niet volgend uit richtlijnen of doelstellingen vanuit Europa of Vlaanderen uiteraard wel een gemeentelijke bevoegdheid. Verder zijn er misschien ook lokale tendensen waarop een gemeente moet inspelen.

Er wordt voorgesteld om de indicator te behouden en na te gaan of er in eerste instantie gefocust moet worden op de wijze waarop de gemeente inspeelt op bepaalde tendensen. Een gedeelte van de detectie zal er immers uit bestaan om uit de veelheid van bovenlokale doelstellingen en richtlijnen de relevantie voor de eigen gemeente te bepalen en hierop gepast te reageren.

7.2.2. Vaste set indicatoren?

Hoewel er binnen de klankbordgroep geen opmerkingen gemaakt werden rond de validiteit van de indicatoren binnen de set, waaruit afgeleid kan worden dat de vastgestelde indicatoren op voldoende wijze inzicht geven in de doelstellingen en de rollen per niveau, werden enkele andere mogelijke indicatoren aangehaald die ook inzicht geven in lokale bestuurlijke capaciteit inzake ruimtelijke ordening. Een aantal van deze indicatoren hangen samen of zijn inwisselbaar met reeds geformuleerde indicatoren, andere zijn bijkomende indicatoren.

Het is duidelijk dat er geen unieke set indicatoren bestaat om bestuurlijke capaciteit inzichtelijk te maken. Bovendien zal het noodzakelijk zijn om de set van indicatoren te evalueren in functie van de wijze waarop de interbestuurlijke relatie en beleidscontext evolueert. Voets et al. (2014) geven aan dat de huidige set indicatoren een goede basis vormt om inzicht te krijgen in, en uitspraken te doen over bestuurskracht, maar dat verdere verbreding en verfijning van de monitor noodzakelijk is in overleg met relevante stakeholders. Een dergelijk participatief proces behoorde niet tot de scope van dit onderzoek, maar vertrekkende van de huidige set indicatoren kan er binnen het leerproces op iteratieve wijze gesleuteld worden aan de indicatoren zodat het inzicht in het concept bestuurlijke capaciteit wordt vergroot en geactualiseerd binnen de heersende beleidscontext. Bovendien zal een

dergelijk proces ook het draagvlak van de indicatoren blijvend verzekeren, aanzetten tot nadenken over en werken aan bestuurskracht.

Alleszins blijkt uit de evaluatie van de bestaande indicatoren wel dat, hoewel er reeds beperkte aandacht aan wordt besteed, de indicatoren naar de toekomst toe meer moeten evolueren naar een set die bestuurlijke capaciteit plaatst binnen een multi-actorbenadering. Er zal met andere woorden meer aandacht moeten gaan naar het belang van samenwerking en partnerschappen die de bestuurlijke capaciteit vergroten. Binnen de klankbordgroep werden reeds enkele mogelijke indicatoren genoemd rond dit aspect, welke in het leerproces meegenomen kunnen worden als mogelijke toekomstige aanpassing:

- *De mate waarin een gemeente subsidiebronnen aanwendt om de ambities te verwezenlijken.*
- *De mate waarin een gemeente gebruikt maakt van delegaties om de ambities te verwezenlijken.*
- *De mate waarin engagementen die voortvloeien uit samenwerkingsakkoorden worden opgenomen in een duurzaam gemeentelijk ruimtelijk beleid.*

8. Operationalisering van de indicatoren

8.1. Van longlist naar shortlist

Parallel aan de discussie over de relevantie van de indicatoren werd er een beperkte brainstorm gehouden rond manieren om de indicatoren te meten, rond beschikbare databronnen en over mogelijkheden voor het capteren van de data door Ruimte Vlaanderen.⁶ Als algemeen principe voor de datacollectie werd er voor gekozen om in de eerste plaats te vertrekken van eigen databronnen van het departement Ruimte Vlaanderen, indien er geen eigen data voorhanden is te trachten om ze via bestaande bronnen van derden te verzamelen, vervolgens indien nodig zelf data te verzamelen en tot slot indien indicatoren niet op een andere manier kunnen worden opgeladen over te gaan op datacollectie door of samen met de lokale besturen. Deze werkwijze probeert de werklast te minimaliseren en voorziet enkel bijkomende input vanuit de lokale besturen indien de indicator op geen andere manier valide kan worden geoperationaliseerd.

Na vaststelling van de indicatoren werden de resultaten van de brainstorm binnen de klankbordgroep onderzocht⁷ en vervolledigd tot een inventaris van mogelijke meetmethodes voor de vastgestelde indicatoren, waarbij mogelijk verwijzend naar databronnen.

---

⁶ Resultaten brainstorm in bijlage.

⁷ De klankbordgroep werd gevraagd om schriftelijke aanvullingen of bedenkingen te formuleren.

Deze “longlist” werd voorgelegd aan de klankbordgroep die waakt over het behoud van de legitimiteit en valabiliteit van de indicatoren. In functie van haalbaarheid en beschikbaarheid van data werd samen met de klankbordgroep een finale selectie, ‘shortlist’, gemaakt.

8.2. Selectie meetmethode per indicator

Rekening houdend met de opmerkingen uit de klankbordgroep en met de opgedane inzichten, werd de indicatorenset geoperationaliseerd. Voor elke indicator werd de gekozen meetmethode meegegeven, de verantwoording voor deze meetmethode, de validiteit en de manier waarop de data verzameld kan worden. Voor elke indicator wordt ook aangegeven in hoeverre het niet beschikbaar zijn van gegevens een probleem is voor de monitor. Deze informatie werd kort gebundeld in bijlage.

- a. De gemeente heeft en houdt zijn registers (plannenregister en vergunningenregister) up to date in een digitale vorm.

Gekozen meetmethode:

Werd er minstens 1 update van het vergunningenregister digitaal opgestuurd het afgelopen jaar?

Deze gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Het plannenregister geeft te weinig informatie, updates zijn niet vereist en daarom lijkt het voldoende om in de meting enkel te focussen op de updates van de vergunningenregisters.

Check met theoretisch kader van de monitor:

Het meetresultaat bevindt zich net als de indicator bedoeld was, op het tactisch en operationeel niveau voor de gemeente als dienstverlener en als organisator. De gemeten info helpt de gemeente om de doelstellingen 'kwalitatieve dienstverlening' en 'werken aan slagvaardigheid' te behalen.

5. Kwalitatieve dienstverlening

Registers (a)
gSA (e)
 # VTE (f)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Uitstroomratio (k)
Infovergaderingen (m)
GECORO (n)
Website (o)
Feedback burgers (p)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

3. Werken aan slagvaardigheid van de gemeente

Registers (a)
Grondbeleid (d)
gSA (e)
 # VTE (f)
Budget (i)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Uitstroomratio (k)
Initiatief convenant (l)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
tactisch niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>	
operationeel niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i>	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Grondbeleid (d)</i>

Manier van dataverzameling:

De gegevens kunnen worden opgehaald uit de RWO-Datamanager waar de vergunningenregisters en de updates digitaal opgeladen worden door de gemeenten.

- b. De gemeente houdt via een actief planningsbeleid het planningsinstrumentarium up to date.

Gekozen meetmethode:

Zijn er strijdigheden tussen het beleidsplan van de gemeente en het GRS?

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

De beleidsvisie dient te worden vertaald via de instrumenten naar realisaties op het terrein. Daarvoor is het nodig dat de planningsinstrumenten mee zijn met de bepaalde beleidsvisie.

Check met theoretisch kader van de monitor:

De correcte weerspiegeling van het GRS als planningsinstrument aan de beleidsvisie van de gemeente speelt in op het strategisch niveau van de gemeente binnen zijn rol als bestuur en als dienstverlener. Dit meetresultaat draagt bij tot het bereiken van de doelstellingen 'werken aan duurzame ruimtelijke ontwikkeling' en 'het gepast inzetten van het instrumentarium'.

1. Werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling via het lokale beleid

GRS (b)
RUP's (c)
Grondbeleid (d)
Budget (i)

6. Het gepast inzetten van het instrumentarium teneinde het vooropgestelde beleid uit te voeren

GRS (b)
RUP's (c)
Grondbeleid (d)
Handhavingsplan (h)
Initiatief convenant (l)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

	Bestuur: democratisch functioneren: link bestuur-samenleving	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen
strategisch niveau	<i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> <i>Advies gSA (g)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Detecteren tendensen (s)</i>	<i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>

Manier van dataverzameling:

De gekozen meting geeft geen eenvoudige dataverzameling. De prioritaire beleidsdoelstellingen van de meerjarenplanning van de gemeente kan ingekeken worden in de BBC-COGNOS databank. Omdat de GRS-en van de gemeenten nog niet gedigitaliseerd verzameld worden, lijkt het voorlopig niet praktisch haalbaar om een poging tot vergelijking te doen tussen het GRS en het beleidsplan van een gemeente. In de toekomst zouden alle plannen van de gemeenten volledig digitaal beschikbaar moeten zijn via het platform van de Digitale Stedenbouwkundige Inlichting. Dit vormt voorlopig een probleem dat vermoedelijk door de andere indicatoren opgevangen kan worden...

- c. Het aandeel gRUP's dat opgesteld wordt naar uitvoering van de bindende bepalingen van het GRS ten opzichte van het totaal aantal gRUP's dat opgemaakt wordt

Gekozen meetmethode:

Het aandeel gRUP's dat opgemaakt wordt naar uitvoering van de bindende bepalingen van het GRS ten opzichte van het totaal aantal gRUP's dat opgemaakt wordt.

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

De plannen die opgesteld worden, zouden een gevolg moeten zijn van de beleidsvisie van de gemeente die verankerd werd in het GRS van de gemeente.

Deze indicator doet een aanzet tot aftoetsing of het GRS instrument nog wel volgt op de weg die via de opmaak van RUP's uitgegaan wordt.

Op die manier vormt deze indicator en meting een indicatie om zicht te krijgen op de continuïteit van het gemeentelijk beleid.

In de toekomst zullen er misschien naast de traditionele GRS-en een tweede generatie GRS-en ontstaan die niet meer aan de oorspronkelijke vormvereisten zullen moeten voldoen. De bindende bepalingen zullen mogelijks als vormvereiste verdwijnen, waardoor ook deze meetmethode voor deze indicator zal moeten worden herzien.

Check met theoretisch kader van de monitor:

Deze resultaten geven inzicht vooral op het tactisch niveau van de gemeente in zijn rol als bestuur, maar ook op strategisch niveau van de gemeente in zijn rol als bestuur en als dienstverlener. Met deze data wordt uitvoering gegeven aan de volgende doelstellingen: 'werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling', 'het gepast inzetten van het instrumentarium' en 'de continuïteit in de lokale beleidsvoering'.

7. Continuïteit in lokale beleidsvoering
RUP's (c)
Advies gSA (g)

1. Werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling via het lokale beleid
GRS (b)
RUP's (c)
Grondbeleid (d)
Budget (i)

6. Het gepast inzetten van het instrumentarium teneinde het vooropgestelde beleid uit te voeren
GRS (b)
RUP's (c)
Grondbeleid (d)
Handhavingsplan (h)
Initiatief convenant (l)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

	Bestuur: democratisch functioneren: link bestuur-samenleving	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen
strategisch niveau	<i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> <i>Advies gSA (g)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Detecteren tendensen (s)</i>	<i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>
tactisch niveau	<i>RUP's (c)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Detectie tendensen (s)</i>	

Manier van dataverzameling:

Het aantal goedgekeurde ruimtelijke plannen kan geëxtraheerd worden uit de Bredero-databank. Een digitaal overzicht van de bindende bepalingen van het GRS van een gemeente is er voorlopig niet. Kan dit uit DSI gehaald worden? Zo niet, is dit probleem niet tijdelijk en zal er een andere permanente oplossing uitgedacht moeten worden. Het oplist van de bindende bepalingen van alle GRS-en in Vlaanderen lijkt een minder omslachtig werk

dan de opgave die openstaat bij indicator b, omdat het aantal GRS-en in Vlaanderen niet zo heel erg groot is.

De impact van het probleem van dataverzameling voor de doelstellingen 'werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling' en 'de continuïteit in de lokale beleidsvoering', wordt steeds belangrijker. Ook op het strategisch niveau van de gemeente in zijn rol als bestuur neemt het probleem door het ontbreken van gegevens voor indicator b en c toe in belangrijkheid.

- d. De gemeente voert een actief grondbeleid ter realisatie van projecten.

Gekozen meetmethode:

1. Heeft de gemeente een autonoom gemeentebedrijf?

Het hebben van een autonoom gemeentebedrijf, dat zich bezig houdt met het grond- en patrimoniumbeleid in de gemeente, stelt de gemeente in staat om efficiënt en even snel als een private speler de benodigde budgetten vrij te maken.

2. Heeft de gemeente een register onbebouwde percelen (ROP) en bevat het ROP een lijst van alle niet bebouwde gronden in eigendom van overheden?

Het ROP als instrument en de bijbehorende lijst van bebouwbare gronden in eigendom van een overheid geeft de gemeente inzicht en kennis over mogelijkheden en de bijbehorende acties om tot de realisatie van bepaalde projecten te komen.

3. Heeft de gemeente een leegstandsregister?

Het leegstandsregister omvat de leegstaande woningen en bedrijfsgebouwen en geeft bijgevolg inzicht dat kan dienen om een actief leegstands- en krotbeleid te voeren.

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Het hebben van een aantal instrumenten geeft de gemeente de mogelijkheid om een actief grondbeleid te voeren. De keuze voor de bovenstaande drie meetmethoden volgt uit het feit dat een actief grondbeleid niet rechtstreeks gemeten kan worden en dat de gezochte cijfers beschikbaar zijn.

Check met theoretisch kader van de monitor:

Het hebben van een autonoom gemeentebedrijf speelt als bijdrage tot het actief grondbeleid mee op tactisch en operationeel niveau voor de gemeente als organisatorische eenheid en in hun rol als bestuur. Dit draagt bij tot 'het werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling' en 'de slagvaardigheid' van de gemeente.

De gegevens over het ROP geven inzicht in de gemeente in zijn rol van organisatorische eenheid voor wat betreft de praktische kant van deze kennis op operationeel niveau, en in de rol van bestuur voor wat betreft het beleid op tactisch niveau. De informatie draagt bij tot de doelstellingen: 'het werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling', 'de slagvaardigheid' en 'het gepast inzetten van het instrument'.

Informatie omtrent het leegstandsregister speelt in op dezelfde manier op de monitor als de gegevens over het ROP. Het meenemen van dit instrument in deze monitor zorgt ervoor dat de indicator over het grondbeleid in de brede betekenis wordt aanschouwd, namelijk van niet-bebouwde en bebouwbare gronden tot niet in gebruik genomen bruikbare gebouwen.

1. Werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling via het lokale beleid
GRS (b)
RUP's (c)
Grondbeleid (d)
Budget (i)

3. Werken aan slagvaardigheid van de gemeente
Registers (a)
Grondbeleid (d)
gSA (e)
 # VTE (f)
Budget (i)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Uitstroomratio (k)
Initiatief convenant (l)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

6. Het gepast inzetten van het instrumentarium teneinde het vooropgestelde beleid uit te voeren
GRS (b)
RUP's (c)
Grondbeleid (d)
Handhavingsplan (h)
Initiatief convenant (l)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

	Bestuur: democratisch functioneren: link bestuur-samenleving	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
tactisch niveau	<i>RUP's (c)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Detectie tendensen (s)</i>	<i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i>
operationeel niveau		<i>Registers (a)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i>

Manier van dataverzameling:

Alle gegevens zijn beschikbaar bij Ruimte Vlaanderen in de BREDERO-databank. Deze worden manueel ingevoerd bij het ontvangen van nieuwe ROP's en updates van ROP's door de behandelaars.

- e. De gemeente heeft een gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar (gSA) en een plaatsvervangende gSA als vangnet voor de gSA.

Gekozen meetmethode:

Heeft de gemeente een gSA en is er een plaatsvervangend gSA?

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

De gSA garandeert een autonome beoordeling van ruimtelijke plannen en dossiers en zorgt voor de deskundige leiding van de dienst ruimtelijke ordening. Hoewel de voorwaarde om een gSA te hebben, één van de vijf voorwaarden tot ontvoogding is, geeft het hebben van deze voorwaarde toch een duidelijke indicatie voor het hebben van een kundig persoon met de plaatsvervangend gSA als garantie op een continue werking. Deze voorwaarde lijkt door zijn verbondenheid aan ontvoogding niet meer hedendaags. Toch kan het blijvend opvolgen van deze indicator zinvol zijn omdat het hebben van een gSA niet meer bindend opgevolgd wordt na het bekomen van de ontvoogding.

Check met theoretisch kader van de monitor:

Logischerwijs zal het resultaat van de meting een indicatie zijn voor de gemeente als organisatorische eenheid en als dienstverlener op tactisch en operationeel niveau. Dit gegeven helpt de gemeente bij het garanderen van een 'kwalitatieve dienstverlening' en het verhogen van zijn 'slagvaardigheid'.

5. Kwalitatieve dienstverlening

Registers (a)
gSA (e)
 # VTE (f)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Uitstroomratio (k)
Infovergaderingen (m)
GECORO (n)
Website (o)
Feedback burgers (p)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

3. Werken aan slagvaardigheid van de gemeente

Registers (a)
Grondbeleid (d)
gSA (e)
 # VTE (f)
Budget (i)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Uitstroomratio (k)
Initiatief convenant (l)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
tactisch niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>	<i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i>
operationeel niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i>	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Grondbeleid (d)</i>

Manier van dataverzameling:

De gegevensverzameling over het behalen van de ontvoogdingsvoorwaarde gSA worden bijgehouden door de relatiebeheerder van elke gemeente. De verzameling van de data van deze 'bredere' indicator zou op dezelfde manier kunnen gebeuren.

Omdat over het hebben van een plaatsvervangend gSA nu nog geen gegevens bijgehouden worden, lijkt een grootschalige nulmeting hier wel aangewezen.

- f. Het aantal VTE op de dienst RO van de gemeente ten opzichte van het aantal dossiers (plannen en vergunnen).

Gekozen meetmethode:

Het aantal VTE op de dienst RO van de gemeente ten opzichte van het aantal dossiers voor wat betreft planning (planningsprocessen en planologische attesten), vergunningen (stedenbouwkundige vergunningen, meldingen en stedenbouwkundige attesten) en handhaving (bouwmisdrijven).

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

De verhouding tussen het aantal VTE en het aantal dossiers op de dienst ruimtelijke ordening dat een gemeente op jaarbasis afhandelt, geeft een indicatie over de werkdruk die op de

dienst RO aanwezig is voor planning, vergunningen en handhaving. Vanzelfsprekend heeft een dienst RO nog veel meer andere taken, maar geeft deze informatie wel een indicatie.

Check met theoretisch kader van de monitor:

Deze meting heeft betrekking op de zowel de doelstelling 'kwalitatieve dienstverlening' als de 'slagvaardigheid' van een gemeente. De indicator speelt in op de gemeente als organisatorische eenheid en als dienstverlener zowel op tactisch als op operationeel niveau. Deze indicator heeft dezelfde theoretische betekenis binnen de clusters van de monitor als indicator e, hoewel beide een totaal andere soort informatie weergeven.

5.Kwalitatieve dienstverlening
<i>Registers (a)</i>
<i>gSA (e)</i>
<i># VTE (f)</i>
<i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i>
<i>Uitstroomratio (k)</i>
<i>Infovergaderingen (m)</i>
<i>GECORO (n)</i>
<i>Website (o)</i>
<i>Feedback burgers (p)</i>
<i>Kwaliteit vergunning (q)</i>
<i>Verdediging standpunt (r)</i>

3.Werken aan slagvaardigheid van de gemeente
<i>Registers (a)</i>
<i>Grondbeleid (d)</i>
<i>gSA (e)</i>
<i># VTE (f)</i>
<i>Budget (i)</i>
<i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i>
<i>Uitstroomratio (k)</i>
<i>Initiatief convenant (l)</i>
<i>Kwaliteit vergunning (q)</i>
<i>Verdediging standpunt (r)</i>

	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
tactisch niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>	<i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i>
operationeel niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i>	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Grondbeleid (d)</i>

Manier van dataverzameling:

Voor het aantal dossiers (vergunningen en handhaving) kan afgegaan worden op de gegevens in het vergunningenregister van elke gemeente die door de gemeente opgeladen wordt in de RWO-Datamanager. Wat betreft het aantal dossiers in de planningscontext zijn deze gegevens aanwezig in de BREDERO-databank (voor gemeentelijke en provinciale dossiers) en in PlanInfo (voor gewestelijke dossiers) die door behandelaars worden bijgehouden.

Het aantal VTE op de gemeentelijke dienst ruimtelijke ordening is niet geweten en behalve een enquête is er voorlopig geen eenvoudigere bron gevonden. De gegevens over het totaal personeelsbestand van de gemeente zijn wel beschikbaar via Lokale Statistieken of de BBC-COGNOS databank (gegevens over personeel voorlopig nog niet in databank, wel in BBC-rapport). Hierdoor kan voor deze indicator geen meetgegevens verzameld worden.

- g. Het aantal dossiers (in verhouding tot het totaal aantal dossiers) waarin de gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar zijn advies onafhankelijk heeft uitgebracht.

Gekozen meetmethode:

Het aantal stedenbouwkundige vergunningsdossiers (in verhouding tot het totaal aantal dossiers) waarin de gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar zijn advies onafhankelijk heeft uitgebracht.

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Deze indicator en zijn meetresultaat geeft (beperkt) inzicht op de relatie tussen de gemeentelijk ambtenaar en het college van burgemeester en schepenen. Een goede samenwerking tussen de gSA en het college van burgemeester en schepenen is noodzakelijk voor alle aspecten van de gemeentelijke matrix. De gSA dient zijn advies op een onafhankelijke wijze te kunnen uitbrengen. Het CBS dient respect te hebben voor dit advies, maar kan een andere ruimtelijke afweging maken (die gekaderd kan worden binnen de algemene visie van het gemeentebestuur en die voldoende gemotiveerd is).

De bedoeling van deze indicator is het tegengaan van adhoc beslissingen en het streven naar een goede samenwerking tussen de gSA en het college van burgemeester en schepenen.

Check met theoretisch kader van de monitor:

Deze indicator speelt op strategisch niveau in op de gemeente in zijn rol als bestuur en draagt bij aan de doelstelling 'continuïteit in de lokale beleidsvoering'. De vraag is echter of de voorgestelde methode deze informatie verschaft. Het uitzoeken of er abnormale waarde zijn in het al dan niet volgen van het advies van de gSA door het college van burgemeester en schepenen, lijkt relevanter.

7. Continuïteit in lokale beleidsvoering

RUP's (c)

Advies gSA (g)

	Bestuur: democratisch functioneren: link bestuur-samenleving
strategisch niveau	<i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> Advies gSA (g) <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Detectoren tendensen (s)</i>

Manier van dataverzameling:

Een gemeente is niet wettelijk verplicht om het advies van de gSA toe te voegen aan het stedenbouwkundig dossier, laat staan dat daaruit af te leiden valt dat deze gSA zijn advies onafhankelijk heeft kunnen uitbrengen. De data zou relatief eenvoudig kunnen verzameld worden doormiddel van een bevraging van de gSA. Gelet op de gevoeligheid van de informatie binnen de relatie gSA en college van burgemeester en schepenen is het weinig waarschijnlijk dat een bevraging op afdoende manier de correcte informatie oplevert. Binnen de klankbordgroep werd als alternatieve indicator gesuggereerd om de mate waarin een gemeentelijke beslissing voldoende rekening houdt met de externe adviezen. Aangezien deze gegevens tot op vandaag niet systematisch worden verzameld. Gelet op het feit dat er hierdoor enkel inzicht zou kunnen verkregen worden via een arbeidsintensieve steekproef en gelet op het normatieve karakter van de indicator, wordt voorgesteld om de alternatieve indicator niet te implementeren. Het systematisch bijhouden van de informatie en het verkrijgen van een consensus over wat er begrepen wordt onder 'voldoende rekening houden met' zou operationalisering van de indicator naar de toekomst toe mogelijk kunnen maken.

- h. De gemeente heeft een handhavingsplan en voert dit plan ook uit.

Gekozen meetmethode:

Heeft de gemeente een handhavingsplan?

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Het handhavingsplan is een instrument via hetwelke de gemeente aangeeft op welke manier het handhavingsbeleid uitvoering krijgt. Een actief handhavingsbeleid is nodig als controle op de uitvoering en het naleven van het ruimtelijk ordeningsbeleid. Het handhavingsplan geeft geen garantie op uitvoering, maar geeft wel aan dat er minstens over nagedacht is en dat de gemeente minstens een plan heeft. Het plan kan focussen op preventie en/of repressie, zoals de gemeente zelf bepaalt.

Check met theoretisch kader van de monitor:

Het handhavingsplan ondersteunt de gemeente als instrument binnen de doelstelling 'het gepast inzetten van het instrument'. Het ondersteunt de gemeente in zijn rol als bestuur, dienstverlener en organisatorische eenheid op alle niveaus. Het plan kan strategische doelstellingen, maar ook concrete acties bevatten.

6. Het gepast inzetten van het instrumentarium teneinde het vooropgestelde beleid uit te voeren

GRS (b)
RUP's (c)
Grondbeleid (d)
Handhavingsplan (h)
Initiatief convenant (l)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

	Bestuur: democratisch functioneren: link bestuur-samenleving	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
strategisch niveau	<i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> <i>Advies gSA (g)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Detecteren tendensen (s)</i>	<i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>	<i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i>
tactisch niveau	<i>RUP's (c)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Detectie tendensen (s)</i>	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>	<i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i>
operationeel niveau	<i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Feedback burger (p)</i> <i>Detectie tendensen (s)</i>	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i>	<i>Registers (a)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i>

Manier van dataverzameling:

De indicator is gemeenschappelijk met dezelfde indicator zoals aanwezig in de handhavingsmonitor. Tot nu toe zijn deze gegevens nog niet beschikbaar.

- i. Het aandeel van het totale budget van de gemeente dat gespendeerd wordt aan ruimtelijke ordening.

Gekozen meetmethode:

Het percentage van het totaal budget van een gemeente dat gespendeerd wordt aan ruimtelijke ordening.

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Inzicht in de verhouding ten opzichte van het totaal budget kan een eerste indicatie zijn inzicht te verkrijgen in het uitgaven beleid van de gemeente wat betreft ruimtelijke ordening. In deze informatie kan niet alleen bekeken worden of een gemeente meer of minder uitgeeft aan ruimtelijke ordening dan een andere gemeente, maar ook op welke manier een gemeente haar budget besteedt.

Check met theoretisch kader van de monitor:

Deze informatie is nodig om te kunnen 'werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling', aan zijn 'slagvaardigheid' en om te kunnen 'omgaan met maatschappelijke uitdagingen op lokaal niveau'. Het budget speelt op operationeel niveau vooral op de rol van organisatorische eenheid. Terwijl de gemeente als bestuur zich voor deze indicator vooral op strategisch en tactisch niveau concentreert.

3. Werken aan slagvaardigheid van de gemeente

Registers (a)
Grondbeleid (d)
gSA (e)
 # VTE (f)
Budget (i)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Uitstroomratio (k)
Initiatief convenant (l)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

1. Werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling via het lokale beleid

GRS (b)
RUP's (c)
Grondbeleid (d)
Budget (i)

2. Omgaan met maatschappelijke uitdagingen op lokaal niveau

Budget (i)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Feedback burger (p)
Detecteren tendensen (s)

	Bestuur: democratisch functioneren: link bestuur-samenleving	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
strategisch niveau	<i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> <i>Advies gSA (g)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Detecteren tendensen (s)</i>	
tactisch niveau	<i>RUP's (c)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Detectie tendensen (s)</i>	
operationeel niveau		<i>Registers (a)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i>

Manier van dataverzameling:

Deze gegevens kunnen via de BBC-COGNOS databank verzameld worden. Alle onderdelen van het beleidsdomein ruimtelijke ordening zitten onder de code startende met 600. De gegevens in de BBC-COGNOS databank worden door de gemeenten ingegeven.

- j. Het aantal stilzwijgende weigeringen dat een gemeente aflevert ten opzichte van het totaal aantal vergunningsdossiers.

Gekozen meetmethode:

Het aantal stilzwijgende weigeringen dat een gemeente aflevert ten opzichte van het totaal aantal vergunningendossiers.

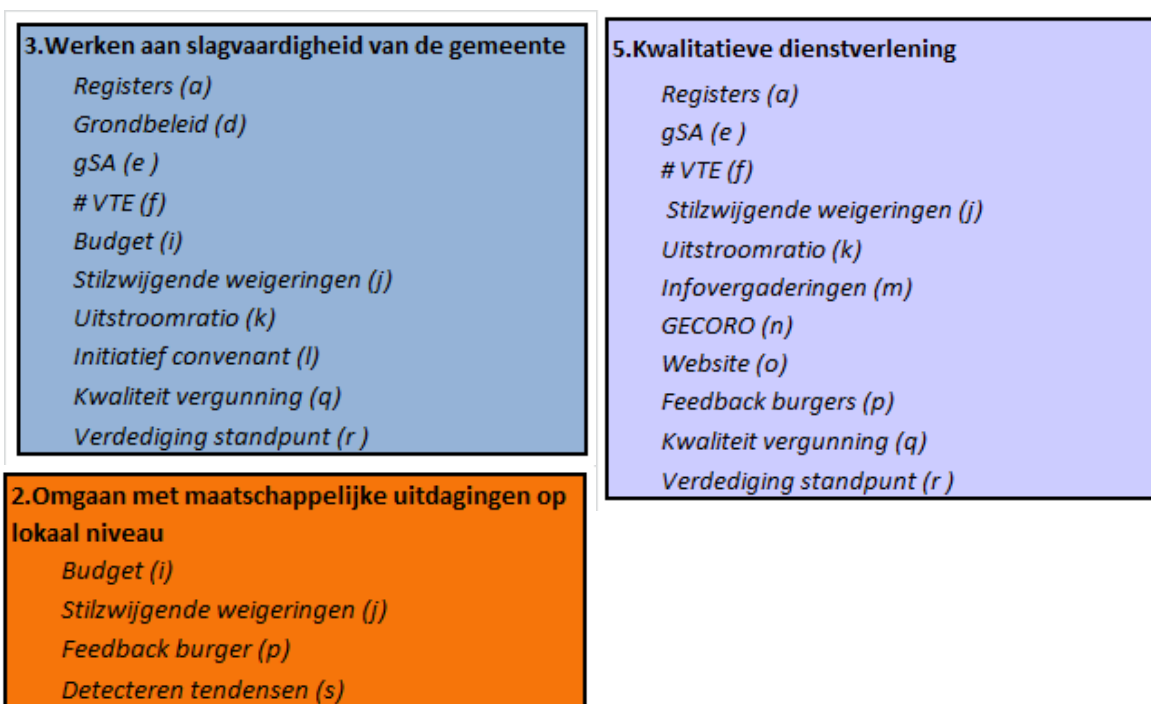
De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Het afleveren van een stilzwijgende weigering kan verschillende oorzaken hebben. Het kan gaan om een bewuste politieke keuze waarbij het college van burgemeester en schepenen geen knoop willen doorhakken. Of de stilzwijgende weigering kan afgeleverd worden om dat het dossier administratief niet binnen termijn afgehandeld kan worden. In beide gevallen heeft

dit een gevolg voor de burger die de aanvraag indient, namelijk hij ontvangt een stilzwijgende weigering.

Check met theoretisch kader van de monitor:

Het resultaat van de meting geeft een indicatie over het al dan niet komen tot een eindbeslissing in een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag op operationeel niveau voor de gemeente als bestuur, als dienstverlener en als organisatorische eenheid. De indicator draagt bij aan de doelstellingen 'werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling', 'omgaan met maatschappelijke uitdagingen op lokaal niveau' en 'de slagvaardigheid van de gemeente'.

	Bestuur: democratisch functioneren: link bestuur-samenleving	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
operationeel niveau	<ul style="list-style-type: none"> Handhavingsplan (h) Stilzwijgende weigeringen (j) Feedback burger (p) Detectie tendensen (s) 	<ul style="list-style-type: none"> Registers (a) gSA (e) # VTE (f) Stilzwijgende weigeringen (j) Uitstroomratio (k) Infovergaderingen (m) GECORO (n) Website (o) Feedback burgers (p) Verdediging standpunt (r) Handhavingsplan (h) Kwaliteit vergunning (q) 	<ul style="list-style-type: none"> Registers (a) Grondbeleid (d) gSA (e) # VTE (f) Budget (i) Stilzwijgende weigeringen (j) Uitstroomratio (k) Initiatief convenant (l) Kwaliteit vergunning (q) Verdediging standpunt (r) Handhavingsplan (h)

Manier van dataverzameling:

De gegevens, zowel over het totaal aantal stedenbouwkundige vergunningsaanvragen als het aantal stilzwijgende weigeringen, kunnen bekomen worden via de RWO Datamanger die door de gemeente worden bijgehouden.

k. De uitstroomratio op de gemeentelijke dienst RO.

Gekozen meetmethode:

Het verloop op de dienst, uitgedrukt in aantal VTE dat weggaat op dienst ten opzichte van het totaal aantal VTE.

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Een grote uitstroomratio zorgt voor een verminderde continuïteit van de dienstverlening zowel op organisatorisch vlak als op informatief vlak. Deze indicator zegt ook iets over of de gemeente in staat is zijn personeelsleden te houden, en dus of de gemeente een goede werkgever is.

Check met theoretisch kader van de monitor:

De resultaten van het meten van de uitstroomratio hebben impact op alle niveaus van de gemeente als dienstverlener en als organisatorische eenheid. De indicator bevordert de 'kwalitatieve dienstverlening' en 'de slagvaardigheid' van de gemeente.

3. Werken aan slagvaardigheid van de gemeente

Registers (a)
Grondbeleid (d)
gSA (e)
 # VTE (f)
Budget (i)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Uitstroomratio (k)
Initiatief convenant (l)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

5. Kwalitatieve dienstverlening

Registers (a)
gSA (e)
 # VTE (f)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Uitstroomratio (k)
Infovergaderingen (m)
GECORO (n)
Website (o)
Feedback burgers (p)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
strategisch niveau	<i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>	<i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i>
tactisch niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>	<i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i>
operationeel niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i>	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Grondbeleid (d)</i>

Manier van dataverzameling:

Voorlopig is het niet mogelijk om deze gegevens ergens digitaal op te vragen. De gegevens kunnen enkel bekomen worden via een manuele bevraging gemeente per gemeente. Gezien er andere indicatoren zijn die ook inspelen op het hebben en houden van ervaring en kennis op de dienst ruimtelijke ordening is het te verantwoorden om deze indicator te schrappen.

- I. De gemeente werkt actief mee aan minstens 1 bestaand convenant of samenwerkingsovereenkomst.

Gekozen meetmethode:

Het aantal intergemeentelijke samenwerkingsverbanden relevant voor RO.

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Het absolute cijfer krijgt enkel betekenis in vergelijking met dat van andere gemeenten in een al dan niet vergelijkbare situatie, met een al dan niet vergelijkbaar profiel. Als eerste aanzet om dat nieuwe element van netwerking en interbestuurlijke relaties te integreren in de monitor lokale bestuurskracht, is dit een goede start.

Het aangaan van samenwerkingsverbanden vergroot immers het draagvlak dat nodig is voor grote projecten en vergroot efficiëntie van de gebruikte middelen.

Check met theoretisch kader van de monitor:

De resultaten hebben hun impact op de volgende doelstellingen van de gemeente: ‘de creatie van het draagvlak via partnerschappen, netwerken en (burger)-participatie’, ‘de slagvaardigheid van de gemeente’ en ‘het gepast inzetten van het instrumentarium’. Voor de doelstelling over het instrumentarium is deze meetmethode misschien minder geschikt, omdat ze niet polst naar convenanten of andere meer formele instrumenten. Deze indicator speelt in op de gemeente als participant op alle niveaus, terwijl de effecten voor de gemeente als organisatorische eenheid hoofdzakelijk inspelen op tactisch en operationeel niveau.

3. Werken aan slagvaardigheid van de gemeente

- Registers (a)*
- Grondbeleid (d)*
- gSA (e)*
- # VTE (f)*
- Budget (i)*
- Stilzwijgende weigeringen (j)*
- Uitstroomratio (k)*
- Initiatief convenant (l)*
- Kwaliteit vergunning (q)*
- Verdediging standpunt (r)*

6. Het gepast inzetten van het instrumentarium teneinde het vooropgestelde beleid uit te voeren

- GRS (b)*
- RUP's (c)*
- Grondbeleid (d)*
- Handhavingsplan (h)*
- Initiatief convenant (l)*
- Kwaliteit vergunning (q)*
- Verdediging standpunt (r)*

4. Creatie draagvlak via partnerschappen, netwerken en (burger-)participatie met publieke en private spelers

- Initiatief convenant (l)*
- Infovergaderingen (m)*
- GECORO (n)*
- Website (o)*
- Feedback burgers (p)*

	Participant: deelname in bestuurlijke netwerken en interactiepatronen	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
strategisch niveau	<i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Website (o)</i>	
tactisch niveau	<i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i>	<i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i>
operationeel niveau	<i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i>	<i>Registers (a)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i>

Manier van dataverzameling:

Begin 2013 werd naar aanleiding van een inventaris uit een extern onderzoek over intergemeentelijke samenwerking (Instituut van de overheid- KU Leuven et al., 2012) het aantal ruimtelijke samenwerkingsverbanden geanalyseerd. (Pisman et al., 2013).

Hoe en wanneer deze data opnieuw kan verzameld worden is niet duidelijk. Deze onduidelijkheid vormt een grote onzekerheid en zorgt ervoor dat deze indicator als problematisch aangeduid kan worden. Het is, net zoals voor indicator c, belangrijk om de definiëring wat er voor deze indicator gezocht moet worden, dit doel scherp te stellen en de omschrijving zo eng mogelijk te specificeren. Zoals vermeld in de bespreking van de discussie van de indicatoren binnen de klankbordgroep kan hierbij bijvoorbeeld gefocust worden op specifieke interbestuurlijke samenwerkingsakkoorden of akkoorden rond delegaties van bevoegdheden.

m. Het aantal hoorzittingen/informatievergaderingen/rondetafelgesprekken dat de gemeente organiseert of laat organiseren buiten het formeel openbaar onderzoek.

Gekozen meetmethode:

Het aantal informatievergaderingen/hoorzittingen (exclusief de wettelijke openbare onderzoeken) volgens de agenda op de gemeentelijke website ten opzichte van het aantal inwoners per jaar.

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Door het creëren van draagvlak worden betrokkenen niet alleen van in het begin betrokken, maar zal achteraf ook veel tijd gewonnen worden bij het doorlopen van de officiële procedure. Bijkomend wordt een meer kwalitatieve uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen op die manier gewaarborgd. Het organiseren van overleg buiten de officiële procedure getuigd van zin voor initiatief.

Check met theoretisch kader van de monitor:

De resultaten zullen een inzicht geven op de gemeente in zijn rol als participant op tactisch niveau en in zijn rol als dienstverlener op operationeel niveau. Deze indicator speelt in op de doelstelling 'creatie van draagvlak via partnerschappen, netwerken en (burger-)participatie' en op 'de kwalitatieve dienstverlening' van de gemeente.

4. Creatie draagvlak via partnerschappen, netwerken en (burger-)participatie met publieke en private spelers

Initiatief convenant (l)
Infovergaderingen (m)
GECORO (n)
Website (o)
Feedback burgers (p)

3. Werken aan slagvaardigheid van de gemeente

Registers (a)
Grondbeleid (d)
gSA (e)
 # VTE (f)
Budget (i)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Uitstroomratio (k)
Initiatief convenant (l)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

	Participant: deelname in bestuurlijke netwerken en interactiepatronen	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
tactisch niveau	<i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i>	
operationeel niveau		<i>Registers (a)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i>

Manier van dataverzameling:

Door de analyse van de website van de gemeente, kan de gegevensverzameling voor deze indicator bekomen worden.

- n. Het aantal keer dat de gemeente advies vraagt aan de GECORO buiten de decretaal vastgelegde adviezen. ten opzichte van het totaal aantal uitgebrachte adviezen.

Gekozen meetmethode:

Het aantal adviesvragen dat de gemeente vraagt aan de GECORO ten opzichte van de wettelijk verplichte adviesvragen van de gemeente aan de GECORO.

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Deze indicator geeft een idee van de manier waarop het college van burgemeester en schepenen gebruik maakt van de kennis en kunde die aanwezig is in de GECORO. Het advies vragen aan de GECORO zorgt automatisch voor een zekere gedragenheid en onderbouwing van de ruimtelijke afweging voor een project.

Check met theoretisch kader van de monitor:

Deze indicator speelt in op de volgende doelstellingen van de gemeente, namelijk 'creatie van draagvlak via partnerschappen, netwerken en (burger)-participatie' en 'kwalitatieve dienstverlening'. Binnen de gemeentelijke rol als participant speelt deze indicator op tactisch niveau. De indicator situeert zich op operationeel niveau voor de gemeente in zijn rol als dienstverlener.

5. Kwalitatieve dienstverlening

Registers (a)
 gSA (e)
 # VTE (f)
 Stilzwijgende weigeringen (j)
 Uitstroomratio (k)
 Infovergaderingen (m)
 GECORO (n)
 Website (o)
 Feedback burgers (p)
 Kwaliteit vergunning (q)
 Verdediging standpunt (r)

4. Creatie draagvlak via partnerschappen, netwerken en (burger-)participatie met publieke en private spelers

Initiatief convenant (l)
 Infovergaderingen (m)
 GECORO (n)
 Website (o)
 Feedback burgers (p)

	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen	Participant: deelname in bestuurlijke netwerken en interactiepatronen
tactisch niveau		Initiatief convenant (l) Infovergaderingen (m) GECORO (n) Website (o) Feedback burgers (p)
operationeel niveau	Registers (a) gSA (e) # VTE (f) Stilzwijgende weigeringen (j) Uitstroomratio (k) Infovergaderingen (m) GECORO (n) Website (o) Feedback burgers (p) Verdediging standpunt (r) Handhavingsplan (h) Kwaliteit vergunning (q)	

Manier van dataverzameling:

De gegevens zijn tot zover bekend nergens digitaal beschikbaar. Voor het verzamelen is de screening van de verslagen van de GECORO nodig. De verslagen zijn niet beschikbaar bij de VRP. Deze verslagen kunnen mogelijks opgevraagd worden ofwel bij de VVSG ofwel bij de gemeenten zelf. De klankbordgroep gaf aan dat deze indicator mogelijk kan aangevuld worden met andere "interne" adviezen: ook deze informatie wordt niet systematisch bijgehouden en kan enkel via bevraging van de gemeenten verkregen worden.

- o. De gemeente beschikt over een goede RO-informatiepagina op de gemeentelijke website.

Gekozen meetmethode:

Het aantal punten dat een gemeente scoort op de inhoud van hun website RO (1/5 punt voor info in verband met bereikbaarheid infoloket (openingsuren, telefoonnummer en adres) + 1/5 punt voor het emailadres voor contact en vragen + 1/5 punt voor de aankondigingen openbaar onderzoeken + 1/5 punt voor online uitleg over het al dan niet vereist zijn van een stedenbouwkundige vergunning + 1/5 punt voor het online beschikbaar stellen van het GRS).

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

De meetmethode peilt alleen naar enkel basis gegevens die beschikbaar zouden moeten zijn op de website van een gemeente. Uiteindelijk kan een gemeente op eigen initiatief zoveel als ze zelf nodig acht op de website plaatsen, maar ook de website vormgeven zoals ze zelf wil. Het verschaffen van informatie en het toegankelijk maken van deze informatie voor burgers is noodzakelijk om een participatief beleid te voeren en om een praktische dienstverlening te garanderen.

Check met theoretisch kader van de monitor:

Deze indicator draagt bij aan de doelstellingen 'creatie van draagvlak via partnerschappen, netwerken en (burger-)participatie' en 'kwalitatieve dienstverlening'. En ze heeft haar impact in de matrix van de gemeentelijke organisatie binnen de gemeentelijke rol als participant op alle niveaus, en binnen de gemeentelijke rol als dienstverlener op operationeel niveau.

5. Kwalitatieve dienstverlening

Registers (a)
gSA (e)
 # VTE (f)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Uitstroomratio (k)
Infovergaderingen (m)
GECORO (n)
Website (o)
Feedback burgers (p)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

4. Creatie draagvlak via partnerschappen, netwerken en (burger-)participatie met publieke en private spelers

Initiatief convenant (l)
Infovergaderingen (m)
GECORO (n)
Website (o)
Feedback burgers (p)

	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen	Participant: deelname in bestuurlijke netwerken en interactiepatronen
strategisch niveau		<i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Website (o)</i>
tactisch niveau		<i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i>
operationeel niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i>	<i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i>

Manier van dataverzameling:

De gemeentelijke websites kunnen één voor één jaarlijks bezocht worden en beoordeeld worden volgens het opgestelde puntensysteem.

- p. De gemeente beschikt over een klachtenregistratie en –behandelingssysteem voor het beantwoorden en verzamelen van feedback en opmerkingen door burgers.

Gekozen meetmethode:

Het aantal behandelde klachten ten opzichte van het aantal ingekomen klachten op vlak van RO.

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Het behandelen en opnemen van klachten zorgt niet alleen voor uitleg op maat naar burgers toe, maar stelt het bestuur ook in staat om feedback, problemen en wensen op te vangen.

De meetmethode garandeert niet op de doorwerking van deze binnenkomende klachten naar het hoger management, maar met de behandeling van de klachten is bundeling en een bestuurlijke reactie slechts een kleine stap verder.

Check met theoretisch kader van de monitor:

De meetmethodiek werkt in op de doelstellingen 'creatie van draagvlak via partnerschappen, netwerken en (burger-)participatie', 'kwalitatieve dienstverlening' en onrechtstreeks ook op 'omgaan met maatschappelijke uitdagingen op lokaal niveau'. De indicator is nuttig voor de gemeente als participant op tactisch en operationeel niveau, maar als dienstverlener en bestuur op operationeel niveau.

5.Kwalitatieve dienstverlening

- Registers (a)*
- gSA (e)*
- # VTE (f)*
- Stilzwijgende weigeringen (j)*
- Uitstroomratio (k)*
- Infovergaderingen (m)*
- GECORO (n)*
- Website (o)*
- Feedback burgers (p)*
- Kwaliteit vergunning (q)*
- Verdediging standpunt (r)*

4.Creatie draagvlak via partnerschappen, netwerken en (burger-)participatie met publieke en private spelers

- Initiatief convenant (l)*
- Infovergaderingen (m)*
- GECORO (n)*
- Website (o)*
- Feedback burgers (p)*

2.Omgaan met maatschappelijke uitdagingen op lokaal niveau

- Budget (i)*
- Stilzwijgende weigeringen (j)*
- Feedback burger (p)*
- Detecteren tendensen (s)*

	Bestuur: democratisch functioneren: link bestuur-samenleving	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen	Participant: deelname in bestuurlijke netwerken en interactiepatronen
tactisch niveau			<ul style="list-style-type: none"> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i>
operationeel niveau	<ul style="list-style-type: none"> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Feedback burger (p)</i> <i>Detectie tendensen (s)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i>

Manier van dataverzameling:

Tot op heden is bij ons niet gekend waar deze informatie verzameld zou kunnen worden.

- q. De gemeente levert kwalitatieve vergunningen af, namelijk vergunningen die juridisch correct en ruimtelijk gemotiveerd zijn.

Gekozen meetmethode:

Het aantal keer dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVb) de beslissing van de gemeente volgt ten opzichte van het aantal keer dat er een beroep ingesteld wordt bij de RvVb.

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Een vergunning die juridisch niet correct is en onvoldoende ruimtelijk gemotiveerd werd, zal door de RvVb niet gevalideerd kunnen worden. Hierdoor kan zowel de gemeente het vooropgestelde ruimtelijk beleid voeren en krijgen aanvragers meer garantie op het bekomen en behouden van een kwalitatieve vergunning.

Check met theoretisch kader van de monitor:

De meetmethode geeft een eerste inzicht in de kwaliteit van de vergunning. De indicator heeft zijn impact op de 'slagvaardigheid van de gemeente', op een 'kwalitatieve dienstverlening' door de gemeente, en op 'het gepast inzetten van het instrumentarium' dat ter beschikking staat van de gemeente.

5. Kwalitatieve dienstverlening

Registers (a)
gSA (e)
 # VTE (f)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Uitstroomratio (k)
Infovergaderingen (m)
GECORO (n)
Website (o)
Feedback burgers (p)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

3. Werken aan slagvaardigheid van de gemeente

Registers (a)
Grondbeleid (d)
gSA (e)
 # VTE (f)
Budget (i)
Stilzwijgende weigeringen (j)
Uitstroomratio (k)
Initiatief convenant (l)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

6. Het gepast inzetten van het instrumentarium teneinde het vooropgestelde beleid uit te voeren

GRS (b)
RUP's (c)
Grondbeleid (d)
Handhavingsplan (h)
Initiatief convenant (l)
Kwaliteit vergunning (q)
Verdediging standpunt (r)

	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
strategisch niveau	<i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>	
tactisch niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>	
operationeel niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i>	<i>Registers (a)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i>

Manier van dataverzameling:

De beroepen worden redelijk nauw opgevolgd door Ruimte Vlaanderen. Deze gegevens kunnen digitaal gegenereerd worden uit de BREDERO-databank.

- r. De gemeente verdedigt de door haar ingenomen standpunten in stedenbouwkundige vergunningen, ook in beroep.

Gekozen meetmethode:

1. De aanwezigheid van een vertegenwoordiger van de gemeente bij een hoorzitting van een beroep bij deputatie ten opzichte van het totaal aantal hoorzitting van een beroep in die gemeente.
2. Het aantal dossier waar de gemeente in beroep gaat bij Raad voor Vergunningbetwisting (RvVb) wanneer het standpunt van de gemeente niet gevolgd wordt door deputatie ten opzichte van het totaal aantal verloren dossiers bij deputatie?

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Een korte blik op de beroepsprocedures kan een aantal indicaties geven over de manier van omgaan met beroepsprocedures door de gemeente. De gemeente neemt zijn standpunt serieus en verdedigt dit met succes. Weliswaar geven kwalitatieve vergunningen en de inzet op vooroverleg minder aanleiding tot beroepen, maar desondanks zullen beroepen onvermijdelijk zijn bij de uitvoering van het gemeentelijk ruimtelijk beleid.

Check met theoretisch kader van de monitor:

De indicator en meetmethodiek zijn een product van de gemeente als dienstverlener die zijn weerslag heeft op de verschillende niveaus. De indicator zegt ook iets over de gemeente als organisatorische eenheid op operationeel niveau. De indicator heeft zijn impact op de 'slagvaardigheid van de gemeente', op een 'kwalitatieve dienstverlening' door de gemeente, en op 'het gepast inzetten van het instrumentarium' dat ter beschikking staat van de gemeente.

De impact en check met het theoretisch kader van de monitor is gelijkaardig als dit voor indicator q over de kwalitatieve vergunning.

5.Kwalitatieve dienstverlening <i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>	3.Werken aan slagvaardigheid van de gemeente <i>Registers (a)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>
	6.Het gepast inzetten van het instrumentarium teneinde het vooropgestelde beleid uit te voeren <i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>

	Dienstverlener: aanbieden en produceren van publieke goederen	Organisatorische eenheid: functioneren van de organisatie
strategisch niveau	<i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>	
tactisch niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i>	
operationeel niveau	<i>Registers (a)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Infovergaderingen (m)</i> <i>GECORO (n)</i> <i>Website (o)</i> <i>Feedback burgers (p)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i>	<i>Registers (a)</i> <i>Grondbeleid (d)</i> <i>gSA (e)</i> <i># VTE (f)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Uitstroomratio (k)</i> <i>Initiatief convenant (l)</i> <i>Kwaliteit vergunning (q)</i> <i>Verdediging standpunt (r)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i>

Manier van dataverzameling:

1. De resultaten over de aanwezigheid op hoorzittingen bij de deputatie zijn vermoedelijk niet digitaal genereerbaar bij Ruimte Vlaanderen. Analoog in de verslagen van de deputatie zijn deze wel terug te vinden. Navraag dient gedaan te worden bij de deputatie over de eventuele digitale beschikbaarheid van deze gegevens.
2. Deze informatie is wel eenvoudig beschikbaar bij Ruimte Vlaanderen. Deze gegevens kunnen door de nauwe opvolging digitaal gegenereerd worden uit de BREDERO-databank.

- s. De gemeente detecteert maatschappelijke tendensen en neemt deze op in zijn ruimtelijk beleid.

Gekozen meetmethode:

Het aantal beleidsthema's in het actieplan van het beleidsplan van de gemeente die door de gemeente niet opgenomen werden en die in de aanpalende gemeenten wel opgenomen werden.

De gekozen meetmethode is te verantwoorden door:

Het lijkt voorlopig de enige bron om een algemeen zicht te krijgen op het actieplan van de gemeente en zijn aanpak om op te treden als reactie op de aanwezige maatschappelijke effecten. Deze methode vereist de groepering van de verschillende acties per thema om vervolgens de beleidsthema's op te sommen per gemeente en deze dan te vergelijken met de aanpalende gemeenten. Via een GIS-bewerking lijkt aanpak praktisch haalbaar, maar toch zou deze indicator arbeidsintensief kunnen zijn. Dit zal moeten blijken. De aanwezige beleidsthema's kunnen behalve opgesomd in aantal, ook opgelijst worden.

Check met theoretisch kader van de monitor:

De meetmethode kijkt naar de aanwezige beleidsthema's en vergelijkt deze op aanwezigheid in aanpalende gemeenten en in socio-economisch vergelijkbare gemeenten (Belfius- clusters). Ondanks dat er via de actieplannen gezocht worden naar beleidsthema's worden deze opgesteld vanuit een uitdrukkelijk strategisch niveau binnen de rol als bestuur dat de gemeente heeft. Het uitwerken van een bepaald beleid zegt iets over of de gemeente effectief 'omgaat met maatschappelijke uitdagingen op lokaal niveau'.

2.Omgaan met maatschappelijke uitdagingen op lokaal niveau <i>Budget (i)</i> <i>Stilzwijgende weigeringen (j)</i> <i>Feedback burger (p)</i> <i>Detecteren tendensen (s)</i>

	Bestuur: democratisch functioneren: link bestuur-samenleving
strategisch niveau	<i>GRS (b)</i> <i>RUP's (c)</i> <i>Advies gSA (g)</i> <i>Handhavingsplan (h)</i> <i>Budget (i)</i> <i>Detecteren tendensen (s)</i>

Manier van dataverzameling:

De gegevens kunnen verzameld worden vanuit de gemeentelijke beleidsplannen die in het kader van BBC door het Agentschap Binnenlands Bestuur verzameld werden in de COGNOS-databank. Via text-mining in de actieplannen van de gemeentelijke beleidsplannen kunnen thema's onderscheiden en vergeleken worden. Dit vergt redelijk wat tijd om dit technisch uitgewerkt te krijgen.

8.3. Bespreking operationaliseringsproces en resultaten

De operationalisering van de indicatoren bevestigt dat de manier waarop bestuurlijke capaciteit inzichtelijk gemaakt kan worden niet eenduidig is. Terwijl er vanuit de klankbordgroep weinig fundamentele vragen werden gesteld op het abstractieniveau van de indicator, toonde het operationaliseringsproces de noodzaak aan om voor meerdere indicatoren verschillende aanvullende meetmethodes samen op te nemen om genuanceerd inzicht te krijgen in bestuurlijke capaciteit inzake ruimtelijk beleid. Ook op het niveau van de operationalisatie moet bovendien opgemerkt worden dat evaluatie van de meetmethode noodzakelijk zal zijn in functie van evoluties in interbestuurlijke relatie en beleidscontext.

Er werden twaalf meetmethodes gedestilleerd waarvoor bestaande databronnen kunnen worden aangewend, zeven ervan zijn afkomstig van het departement Ruimte Vlaanderen, vijf kunnen uit de databank van het Agentschap Binnenlands Bestuur worden verzameld. Er moet evenwel worden opgemerkt dat door het feit dat het beleidsdomein ruimtelijke ordening in deze databank niet steeds eenduidig geëxpliciteerd werd, de data niet altijd meteen bruikbaar is, maar voorafgaande bewerkingen vereisen.

Verder werden er elf meetmethodes vastgesteld waarvoor *geen* data beschikbaar is. Het gaat daarbij voornamelijk over data rond eerder kwalitatieve indicatoren of over data die voorlopig niet systematisch worden geregistreerd. Voor een aantal indicatoren kan het departement zelf aan datacollectie doen zonder dat hierbij expliciete input van derden vereist is. Data rond de evaluatie van de kwaliteit van de gemeentelijke website op het vlak van informatie voor ruimtelijke ordening kan bijvoorbeeld via een desktop-onderzoek relatief eenvoudig worden verzameld. Andere data-collectie, zoals bijvoorbeeld het nagaan hoeveel ruimtelijke uitvoeringsplannen werden opgemaakt in uitvoering van de bindende bepalingen van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan, vergt meer inzet.

Voor acht meetmethodes blijft een bevraging van of een data-collectie door lokale besturen noodzakelijk. Een overzicht van de indicatoren, meetwijze en bron is terug te vinden in bijlage.

8.4. Toegang tot en gebruik van de monitor

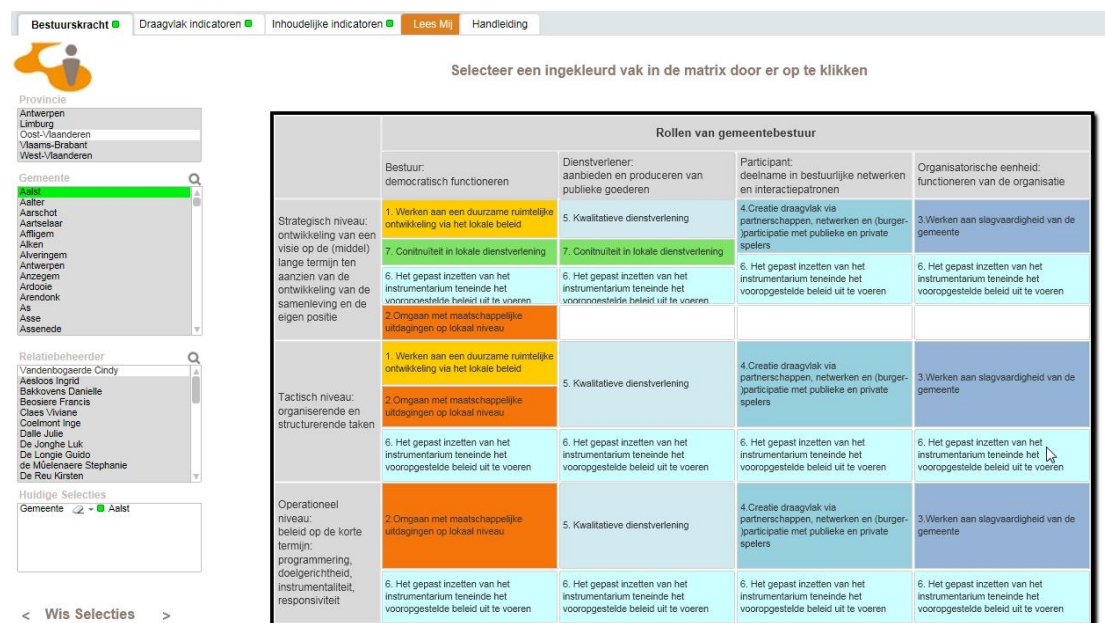
Om de data van de monitor lokale bestuurskracht in een eerste fase intern te ontsluiten en te visualiseren werd gebruik gemaakt van een digitale toepassing voor data-analyse, 'Qlikview', die Ruimte Vlaanderen reeds gebruikt in functie van monitoring. De gegevens worden daarbij zoveel mogelijk rechtstreeks bij de oorspronkelijke bron gehaald (BREDERO-databank, COGNOS-databank, registers...).

Om de samenhang tussen en betekenis van de verschillende afzonderlijke indicatoren te bewaren werd er voor gekozen om voor de ontsluiting het theoretische kader duidelijk naar voor te brengen. Elke indicator wordt bovendien door een kleur gelinkt aan de beleids- en beheerscyclus.

De indicatorenset kan daarom bevroegd worden vanuit drie benaderingswijzen:

- vanuit de verschillende ruimtelijke doelstellingen (7 clusters)
- vanuit de rollen/niveaus-matrix (12 clusters)
- vanuit het overzicht van de indicatorenset (afzonderlijke indicatoren)

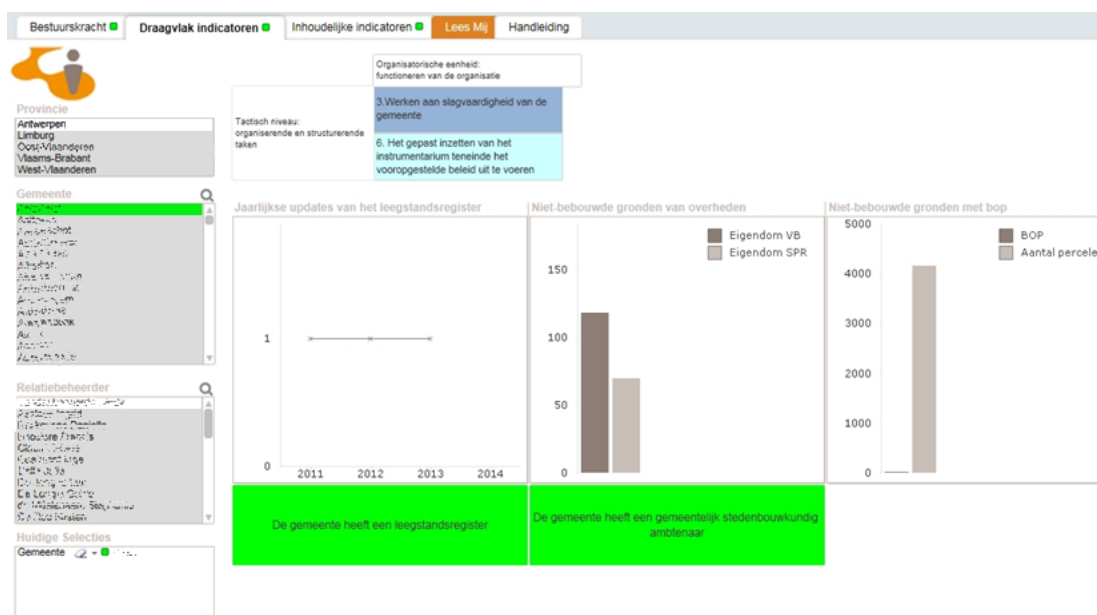
Figuur 6: visualisatie clustering 'rollen/niveaus-matrix' in 'Qlikview'

In eerste instantie werd er gefocust op het ordenen en visualiseren van de data rond bestuurlijke capaciteit voor een individuele gemeente. Zoals reeds vermeld in dit rapport kan het interessant zijn om gemeenten met een gelijkaardige opdrachtzijde te vergelijken om mogelijke aanknopingspunten voor de verhoging van bestuurlijke capaciteit te exploreren. Clustering volgens de selecties van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, naburig aanpalende gemeenten, andere gemeenten met gelijkaardig socio-economisch profiel, zijn bijvoorbeeld denkbaar. Binnen de digitale toepassing kan naar de toekomst toe ook de analyse volgens een dergelijke clustering relatief eenvoudig geïmplementeerd worden.

Deze wijze van ontsluiting laat toe om de bestuurlijke capaciteit van een lokaal bestuur op het vlak van ruimtelijk beleid te onderzoeken vanuit de perspectieven rond de ruimtelijke doelstellingen en vanuit de rollen en niveaus van het lokale bestuur. Op die manier kan een genuanceerd beeld gevormd worden over de globale bestuurlijke capaciteit, maar kan ook meer gedetailleerde analyse uitgevoerd worden.

Afhankelijk van de wijze waarop deze monitor ingezet zal worden binnen de interbestuurlijke relatie kan er nagedacht worden over toegang geven tot de data en bijhorende visualisatie van een gemeente aan het betreffende lokale bestuur. Mogelijk zal hiervoor een aangepaste interface vereist zijn, bovendien vergt de analyse en interpretatie van de gegevens een goede

duiding van de individuele indicatoren binnen het theoretische kader zoals omschreven binnen dit rapport en is een lezing van het aanvullende rapport (Voets et al., 2014) aangewezen.

Figuur 7: voorbeeld clustering indicatoren voor 'bestuur als organisatorische eenheid op tactisch niveau' – fictieve gemeente

Het breed beschikbaar stellen van de data is niet alleen zinvol in functie van een grotere transparantie over de werking van de overheid voor het grote publiek, maar is ook bruikbaar voor bijkomend onderzoek door derden of voor afstemming van de indicatoren binnen een bredere bestuurskracht monitoring. In dat kader kan er nagedacht worden over de wijze waarop de data ontsloten wordt naar een breder publiek, bijvoorbeeld door incorporatie in de ruimtemonitor⁸ of via lokale statistieken⁹. Alleszins moet er bij bredere ontsluiting voldoende aandacht besteed worden aan de meta-data, zodat losse indicatoren op correcte wijze geïnterpreteerd kunnen worden.

⁸ <http://www.ruimtemonitor.be>

⁹ <http://www.lokalestatistieken.be>

9. Aandachtspunten voor gebruik en evaluatie monitor

In dit hoofdstuk worden nog enkele aandachtspunten geformuleerd met betrekking tot het gebruik van de resultaten van dit onderzoek in functie van de monitoring van bestuurlijke capaciteit inzake lokaal ruimtelijk beleid.

De aandachtspunten hangen samen met de wijze waarop de monitor is opgebouwd en zijn gericht op het gebruik en evolutie/evaluatie van de monitor.

Een eerste aandachtspunt gaat over de analyse van de clustering die voorgesteld is op basis van een statistische analyse. De huidige clustering werd onderbouwd vanuit een theoretisch kader, de vaststelling van de indicatoren en de keuze voor de meetmethode gebeurde via een consultatie van de klankbordgroep. Na opladen van de monitor met effectieve data kan ook statistisch worden nagegaan of deze clustering relevant is en kan de onderlinge afhankelijkheid van de indicatoren binnen de clusters worden gecontroleerd.

In hoofdstuk 7.3 werd al aangehaald dat het monitoren van bestuurlijke capaciteit als onderdeel van bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid uiteraard gevolgen heeft voor de mogelijkheden voor het inzetten van de monitor. Het ontbreken van meetbare prestatie-indicatoren aan de opdrachtzijde en de contextuele variatie van de bestuurlijke capaciteitszijde zorgen er voor dat de huidige monitor voornamelijk bruikbaar zal zijn als basis voor capaciteitsopbouw binnen een leertraject en in mindere mate kan beschouwd worden als instrument voor opvolging. In dat laatste geval rekening moet er alleszins rekening gehouden worden met het dynamisch karakter van de contextvariabelen. Het analyseren en bespreken van de resultaten van de monitor, mogelijk in vergelijking met resultaten van lokale besturen met gelijkaardige opdrachtzijde, kan zorgen voor inzicht in de specifieke context waarin een bestuur moet opereren. Om het dynamische karakter te kunnen capteren is een goede documentatie van deze bespreking belangrijk als referentie voor mogelijke vergelijking in de tijd.

Zoals al aangegeven in hoofdstuk 8.2.2 bestaat er geen unieke set indicatoren om bestuurlijke capaciteit inzichtelijk te maken. Het zal bovendien noodzakelijk zijn om de set van indicatoren te evalueren in functie van de wijze waarop de interbestuurlijke relatie en beleidscontext evolueert. Voets et al. (2014) geven in die zin aan dat de huidige set indicatoren een goede basis vormt om inzicht te krijgen in, en uitspraken te doen over bestuurskracht, maar dat verdere verbreding en verfijning van de monitor noodzakelijk is in overleg met relevante stakeholders. Bij evaluatie van de indicatoren is het alleszins van belang dat de validiteit en de legitimiteit van de diverse indicatoren bewaakt wordt. De validiteit volgt hierbij uit de terugkoppeling met het theoretische kader, hoewel ook dit kader omwille van voortschrijdend inzicht uiteraard verfijnd of aangepast kan worden. De legitimiteit kan verzekerd worden door nieuwe indicatoren vast te stellen in onderling overleg met de diverse stakeholders.

Alleszins blijkt uit het huidige onderzoek en de parallelle studie (Voets et al., 2014) dat er naar de toekomst nood is aan meer aandacht voor indicatoren rond partnerschappen en het aanwenden van het beleidsnetwerk als mogelijke manier om de bestuurlijke capaciteit te verhogen, wat kan gezien worden als een betere invulling van wat in de literatuur omschreven wordt als bestuurskracht 3.0 (Denters & Toonen, 2010).

10. Aanbevelingen

Tot slot worden nog enkele relevante aanbevelingen geformuleerd die volgen uit het onderzoeksproces en eerder gericht zijn op mogelijkheden naar bredere monitoring van bestuurskracht, mogelijke optimalisatie van dataverzameling en bredere ontsluiting van data in functie van onderzoek en transparantie vanuit de overheid.

Uit het onderzoek blijkt dat de huidige monitor slechts het aspect bestuurlijke capaciteit beschouwd. Om een volledig beeld te krijgen van lokale bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid is een monitoring van de opdrachtzijde noodzakelijk. Uit het huidige onderzoek blijkt dat dit op vandaag niet evident is, ook Voets et al. (2014) geven in de parallelle studie aan dat onder andere het operationaliseren van normatieve concepten de indicering van de opdrachtzijde niet eenvoudig maakt. **Als aanbeveling wordt dan ook voorgesteld om deze doelstellingen en ambities duidelijk te expliciteren.** Dit zorgt voor een heldere omschrijving van de opdrachtzijde wat niet enkel de monitoring van bestuurskracht ten goede komt, maar ook een inzicht kan geven in de realisatie van beoogde beleidseffecten.

Het operationaliseringsproces toonde aan dat de data afkomstig van de databank van het Agentschap Binnenlands Bestuur interessant is voor de monitoring van de bestuurlijke capaciteit inzake ruimtelijk beleid. Deze data is uniek, systematisch, omvat de hele beleidscyclus en is transsectoraal, waardoor ze zich ook leent voor beleidsoverschrijdende bestuurskrachmonitoring. Bovendien vergt het aanvullen van de data voor het lokale bestuur slechts een beperkte bijkomende inspanning. Er moet evenwel worden opgemerkt dat door het feit dat het beleidsdomein ruimtelijke ordening in deze databank niet steeds eenduidig geëxpliciteerd werd, de data niet altijd meteen bruikbaar is, maar voorafgaande bewerkingen vereisen. **Als aanbeveling voor de optimalisatie van dataverzameling kan dan ook worden voorgesteld om vanuit het beleidsdomein ruimtelijke ordening zich expliciet in te schrijven in de monitoring van de beheers en beleidscyclus.**

Zoals Voets et al. (2014) ook opmerken in hun rapport is het monitoren van bestuurskracht rond ruimtelijke beleid een onderdeel van een bredere sectoroverschrijdende monitoring van de lokale bestuurskracht. Als aanbeveling moet dan ook vermeld worden dat de resultaten van deze studie alleszins ook worden overgemaakt aan het agentschap voor Binnenlands Bestuur, zodat mogelijke inkanteling van de monitor binnen een breder instrument mogelijk

blijft. **Verdere verfijning, evaluatie en aanpassing gebeurt dan ook best in samenspraak zodat het monitoren van het aspect ‘bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid’ op dezelfde wijze gebeurt binnen het departement Ruimte Vlaanderen als binnen de Vlaamse overheid als geheel.**

Hierbij aansluitend, om af te ronden, nog een laatste bedenking rond de ontsluiting van data. Naast een gerichte rapportage naar het lokale bestuur waarvoor aanknopingspunten voor de manier waarop werden onderzocht en aanbevelingen werden geformuleerd in de parallelle studie (Voets et al., 2014), **is het zinvol om de data rond bestuurlijke capaciteit ook breed te ontsluiten.** Dit zorgt niet enkel voor een grotere transparantie over de werking van de overheid voor het grote publiek, maar is ook bruikbaar voor bijkomend onderzoek door derden of voor afstemming van de indicatoren binnen een bredere bestuurskracht monitoring. In dat kader kan er nagedacht worden over de wijze waarop deze data breed ontsloten kan worden, waarbij uiteraard voldoende aandacht besteed moet worden aan de meta-data, zodat losse indicatoren op correcte wijze geïnterpreteerd kunnen worden.

Referenties

- Agentschap voor binnenlands bestuur. (2011). *Witboek Interne Staatshervorming*. Brussel.
- Billet, J., & Waeye, H. (2006). *Een samenleving onderzocht, methoden van sociaal wetenschappelijk onderzoek*. Antwerpen: uitgeverij De Boeck.
- Colpaert, J., Colpaert, T., & Scheipers, G. (2004). *Indicatoren voor bibliotheken en cultuurcentra: een inspiratiegids*. Brussel: Politeia.
- De Peuter, B., & Bouckaert, G. (2004). *Een monitoringsysteem voor lokale bestuurskracht: naar een modellering van een Vlaams design*. Leuven: Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen.
- De Peuter, B., De Smedt, J., & Bouckaert, G. (2007). Handleiding beleidsevaluatie, deel 1: evaluatiedesign en -management. Leuven: Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen.
- Denters, B., & Toonen, T. (2010). Bestuurskrachtmeting 3.0. In H. Aardema, W. Derksen, M. Herweijer & P. de Jong (Eds.), *Meerwaarde van de bestuurskunde. Liber Amicorum voor prof. dr. Arno F.A. Korsten*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Departement Ruimte Vlaanderen. (2012). *Missie, visie, waarden en structuur, mission statement Ruimte Vlaanderen*. Brussel.
- Departement RWO. (2009). Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, officiële coördinatie versie september 2009. Brussel: Departement RWO.
- Fraanje, R. (2007). Over bestuurskracht en maatschappelijke veerkracht. Den Haag: Vereniging van Gemeentesecretarissen & Vereniging voor Bestuurskunde.
- Instituut van de overheid- KU Leuven, Departement HABE- Hogeschool Gent, Idea Consult, & Omgeving. (2012). Onderzoek naar de voor het Vlaams ruimtelijk beleid relevante vormen van intergemeentelijke samenwerking. Leuven.
- Korsten, A. F. A. (2004). *Visiteren van gemeenten - Evaluatie van de toepassing van de bestuurskrachtmonitor in Limburgse gemeenten*. Maastricht: Provinciebestuur Limburg.
- Pisman, A., Vervoort, P., & Loris, I. (2013). *Inter-communal cooperation and spatial planning in Flanders*. Paper presented at the EURA Conference: cities as seedbeds for innovation, Enschede, Nederland.
- Van Dooren, W., Bouckaert, G., & Halligan, J. (2010). *Performance Management in the Public Sector*. Londen: Routledge.
- Vervoort, P., & Hermy, J. (2014a). Voortgangsrapport Monitor lokale bestuurskracht. *Departement Ruimte Vlaanderen, tussentijds rapport 1: januari*.
- Vervoort, P., & Hermy, J. (2014b). Voortgangsrapport Monitor lokale bestuurskracht. *Departement Ruimte Vlaanderen, tussentijds rapport 2: april*.
- Verwimp, E., & Hermy, J. (2012). Transitie Ruimtelijke Ordening: lokale bestuurskracht (ontwerp-eindrapport) *Departement Ruimte Vlaanderen* (pp. 150). Brussel: departement Ruimte Vlaanderen.
- Verwimp, E., & Hermy, J. (2013). Transitie Ruimtelijke Ordening: lokale bestuurskracht (eindrapport) *Departement Ruimte Vlaanderen* (pp. 154). Brussel: departement Ruimte Vlaanderen.
- Voets, J., Coppens, T., Sterkens, D., De Peuter, B., & Van Dooren, W. (2014). Bestuurskracht van gemeenten: naar een nieuwe vorm van interbestuurlijke relatie rond ruimtelijk beleid: in opdracht van departement Ruimte Vlaanderen

Bijlage A: Samenstelling klankbordgroep, expertenpanel en overlegmomenten

Klankbordgroep Ruimte Vlaanderen

Jean-Marie Coenen	<i>afdeling Onderzoek en Monitoring</i>
Mieke Paelinck	<i>afdeling Adviseren en Participeren Lokaal</i>
Ann Pisman	<i>afdeling Onderzoek en Monitoring</i>
Kathelijne Toebak	<i>afdeling Adviseren en Participeren Lokaal</i>
Sylvianne Van Butsele	<i>afdeling Adviseren en Participeren Lokaal</i>
Kathy Vangampelaere	<i>afdeling Juridische- en Beleidsvoorbereiding</i>
Stijn Vanacker	<i>afdeling Onderzoek en Monitoring</i>

Expertenpanel

Joris Voets	<i>Universiteit Gent, Faculteit Economie en Bedrijfskunde</i>
Tom Coppens	<i>Universiteit Antwerpen, Faculteit Ontwerpwetenschappen en Onderzoeksgroep Management & Bestuur</i>
Davy Sterkens	<i>Universiteit Antwerpen, Faculteit Ontwerpwetenschappen en Onderzoeksgroep Management & Bestuur</i>
Bart De Peuter	<i>KU Leuven, Instituut voor de Overheid</i>
Wouter Van Dooren	<i>KU Leuven, Instituut voor de Overheid</i>
Xavier Buijs	<i>Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten</i>
Katie Heyse	<i>Agentschap voor Binnenlands Bestuur</i>

Overlegmomenten

18/9/2013	Startvergadering Klankbordgroep
17/12/2013	Startvergadering externe studie en reflectie interne opdracht Klankbordgroep & expertenpanel
09/01/2014	Brainstorm operationaliseren indicatoren klankbordgroepleden AOM
31/01/2014	Bespreking tussentijdse rapportage (Vervoort & Hermy, 2014a) : theoretisch kader, indicatoren, Qlikview Klankbordgroep
25/02/2014	Bespreking en evaluatie longlist indicatoren en operationalisering (virtueel, per e-mail) Klankbordgroep
18/03/2014	Stuurgroepvergadering externe studie en feedback tussentijdse resultaten interne opdracht (Vervoort & Hermy, 2014a): theoretisch kader, indicatoren, Qlikview Klankbordgroep & expertenpanel
08/05/2014	Stuurgroepvergadering externe studie en reflectie interne opdracht Klankbordgroep & expertenpanel
13/05/2014	Bespreking tussentijdse rapportage :shortlist indicatoren en operationalisering (Vervoort & Hermy, 2014b) Klankbordgroep

Bijlage B: Doelstellingen lokaal ruimtelijk beleid

1. Werken aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling via het lokale beleid

De lokale beleidsvisie op het gebied van ruimtelijke ordening wordt neergeschreven in het GRS, hetwelke afgetoetst werd aan de hoofdlijnen opgenomen in het PRS en RSV. Het inzetten op de bepalingen opgenomen in het GRS impliceert het verzekeren van een duurzaam ruimtelijke ordeningsbeleid. Deze doelstelling houdt eveneens verband met de manier waarop de gemeente omgaat met de maximale invulling van de subsidiariteit, over hoe ze omgaat met de steeds toenemende verantwoordelijkheden, en dit op verschillende niveaus. Vlaamse doelstellingen zullen via het GRS en andere instrumenten in het lokaal ruimtelijk beleid doorwerken.

2. Omgaan met maatschappelijke ruimtelijke uitdagingen op lokaal niveau

Het ruimtelijk beeld van de gemeente wordt mee bepaald door verschillende maatschappelijke tendensen die zich voordoen op lokaal niveau. Om op de uitdagingen die hiermee gepaard gaan, een antwoord te kunnen vormen, moet de gemeente vooruit kunnen denken en mogelijke of gewenste scenario's kunnen ontwikkelen, waarbij ze, uitgaand van hypothesen, paden ontwikkelt om een te verwachten of een gewenste toestand te bereiken. Via de indicatoren die binnen het kader van deze doelstelling bepaald worden, zal nagegaan worden hoe de gemeente omgaat met de verschillende maatschappelijke tendensen die invloed hebben op het ruimtelijke beeld van de gemeente.

3. Werken aan de slagvaardigheid van de gemeente

Deze doelstelling gaat over hoe efficiënt een gemeente zijn middelen (financieel, personeel, materieel, ...) inzet bij het uitvoeren van hun steeds toenemend takenpakket. De middelen bevinden zich op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

4. Creatie draagvlak via partnerschappen, netwerken en (burger-)participatie met publieke en private spelers

Door partnerschappen aan te gaan met andere actoren en in te zetten op burgerparticipatie, kan de gemeente een visie vormen die gesteund is op een breed draagvlak. Deze partnerschappen kunnen breed gezien worden. Het kan zowel gaan om formele convenanten die afgesloten worden met andere partners en overheden (o.a. de Vlaamse overheid), maar ook spontane samenwerkingsverbanden (o.a. intergemeentelijke samenwerking) op het gebied van RO. Tussen de verschillende sectoren en de ruimtelijke ordening moet een dialoog op gang gebracht worden, ter afstemming van een visie op diverse sectorale regelgeving en ter creatie van rechtszekerheid voor verschillende betrokkenen. Participatie heeft een grotere rechtszekerheid als gevolg voor alle betrokken partijen, en leidt eveneens tot een inkorting van de procedures.

5. Kwalitatieve dienstverlening

Een gemeente moet er in de eerste plaats zijn voor de burger. Het is dan ook noodzakelijk dat zevoldoende bereikbaar is voor de burger en kwalitatieve producten aflevert. De kwalitatieve dienstverlening werkt door op zowel strategisch, tactisch als organisatorisch niveau. Een goede terugkoppeling van het bestuurlijk niveau naar het ambtelijk niveau is noodzakelijk om de medewerkers van de gemeente te betrekken bij het gevoerde beleid, maar ook de uitwisseling van informatie van het ambtelijke niveau naar het bestuurlijke niveau is noodzakelijk om de continuïteit van kwalitatieve dienstverlening over de legislatuurperiodes heen te garanderen.

6. Gepast inzetten van het instrumentarium teneinde het vooropgestelde beleid uit te voeren

Instrumenten zijn handige en noodzakelijke middelen voor de uitvoering en doorwerking van het gevoerde beleid naar de praktijk. Ze kunnen ingezet worden binnen de verschillende rollen van een gemeente en op de verschillende niveaus. De handhaving vormt het sluitstuk van het ruimtelijke ordeningsbeleid en kan gesitueerd worden binnen de verschillende rollen en niveaus waarbinnen de gemeente werkzaam is.

De overige reeds bestaande instrumentaria bevinden zich binnen het bestaande plannings- en vergunningensysteem. Het gaat hier over stedenbouwkundige verordeningen, convenanten, ruimtelijke structuurplannen, ruimtelijke uitvoeringsplannen, stedenbouwkundige vergunningen, stedenbouwkundige attesten...

7. Continuïteit in de lokale beleidsvoering

Via de indicatoren die opgesteld worden binnen het kader van deze doelstelling, zal nagegaan worden of de gemeente een continu beleid voert en of de beleidsvisie over de verschillende legislaturen bewaard blijft. Enkel dan kan er op het lokaal niveau gestreefd worden naar een duurzaam beleid. Ook een goede wisselwerking en samenwerking tussen het bestuurlijke en het ambtelijke niveau zal de continue beleidsvoering over de legislatuurperioden heen bevorderen.

Bijlage C: Indicatoren voorgaande studie

(Verwimp & Hermy, 2013)

- a. De gemeente heeft en houdt zijn registers (plannenregister en vergunningenregister) up to date in een digitale vorm.
- b. De gemeente houdt via een actief planningsbeleid het planneninstrumentarium up to date.
- c. Het aandeel gRUP's dat opgesteld wordt naar uitvoering van de bindende bepalingen van het GRS ten opzichte van het totaal aantal gRUP's dat opgemaakt wordt.
- d. De gemeente voert een actief grondbeleid ter realisatie van projecten.
- e. De gemeente heeft een gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar en een plaatsvervangende gSA als vangnet voor de gSA.
- f. Het aantal VTE op de dienst RO van de gemeente ten opzichte van het aantal dossiers (plannen en vergunnen).
- g. Het aantal dossiers (in verhouding tot het totaal aantal dossiers) waarin de gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar zijn advies onafhankelijk heeft uitgebracht.
- h. De gemeente heeft een handhavingsplan en voert dit plan ook uit.
- i. Het aandeel van het totale budget van de gemeente dat gespendeerd wordt aan ruimtelijke ordening.
- j. Het aantal stilzwijgende weigeringen dat een gemeente aflevert ten opzichte van het totaal aantal vergunningsdossiers.
- k. De uitstroomratio op de gemeentelijke dienst RO.
- l. De gemeente werkt actief mee aan minstens 1 bestaand convenant of samenwerkingsovereenkomst.
- m. Het aantal hoorzittingen/informatievergaderingen/rondetafelgesprekken dat de gemeente organiseert of laat organiseren buiten het formeel openbaar onderzoek.
- n. Het aantal keer dat de gemeente advies vraagt aan de GECORO buiten de decretaal vastgelegde adviezen. ten opzichte van het totaal aantal uitgebrachte adviezen.
- o. De gemeente beschikt over een goede RO-informatiepagina op de gemeentelijke website.
- p. De gemeente beschikt over een klachtenregistratie en –behandelingssysteem voor het beantwoorden en verzamelen van feedback en opmerkingen door burgers.
- q. De gemeente levert kwalitatieve vergunningen af, namelijk vergunningen die juridisch correct en ruimtelijk gemotiveerd zijn.
- r. De gemeente verdedigt de door haar ingenomen standpunten in stedenbouwkundige vergunningen, ook in beroep.
- s. De gemeente detecteert maatschappelijke tendensen en neemt deze op in zijn ruimtelijk beleid.

Bijlage D: Resultaten brainstorm operationaliseren indicatoren

Voor elke indicator werd geprobeerd om na te denken over de manier waarop de indicator gemeten kan worden. Op die manier kan een lijst opgemaakt worden van de indicatoren die direct meetbaar zijn, indicatoren die mits enige tijdsinzet vermoedelijk door ons gemeten kunnen worden, en indicatoren die vermoedelijk niet eenvoudig kunnen gemeten of opgevraagd worden.

nr.	wat meten?	Beschikbaarheid
a	Werd er minstens 1 update van het vergunningenregister opgestuurd het afgelopen jaar?	intern - rwo datamanager
	Het aantal technische fouten van de update???	intern - uitslag Veraprof running
b	Zijn er strijdigheden tussen het beleidsplan van de gemeente en het GRS?	BBC?, welke instantie verzameld BBC?
c	Het percentage gRUP's dat opgemaakt werd ter uitvoering van de bindende bepalingen uit het GRS tov het totaal aantal gRUP's, evolutie jaar na jaar	intern - PR? / jaarverslag Gecoro?
d	Heeft de gemeente een autonoom gemeentebedrijf?	intern - aanvragen bijzondere procedure + andere?
	Bevat het ROP een lijst van alle niet bebouwde gronden in eigendom van overheden?	intern - rwo datamanager
	Heeft de gemeente een leegstandsregister?	via opmaak GRS? Zie lokale statistieken.be
e	Het hebben van een GSA?	intern - ontvoogdingsvoorwaarde
	het hebben van een plaatsvervangende GSA?	waar kunnen we dit vinden?
f	Het aantal VTE op de dienst RO van de gemeente ten opzichte van het aantal dossiers (plannen en vergunnen).	BBC?, welke instantie verzameld BBC?
g	Het aantal dossiers (in verhouding tot het totaal aantal dossiers) waarin de gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar zijn advies onafhankelijk heeft uitgebracht.	?
	Het aandeel beslissingen waarin de gemeente op gemotiveerde wijze rekening houdt met de verkregen externe adviezen	?
h	?wat is nu al beschikbaar in handhavingsmonitor?	handhavingsmonitor - toegang QV?
i	Het percentage van het budget van een gemeente dat gespendeerd wordt aan ruimtelijke ordening?	BBC?, welke instantie verzameld BBC?
j	Het percentage stilzwijgende weigeringen tov. totaal aantal vergunningsdossiers?	intern - Bredero/rwo datamanager
k	Het aantal vacatures dat een gemeente openstelt voor dienst RO per jaar?	worden deze gegevens verplicht op 1 plaats gepubliceerd? Vvsg?
l	Het aantal intergemeentelijke samenwerkingsverbanden relevant voor RO?	
	Het aantal landinrichtingsprojecten?	VLM?
	Het aantal PPS aanvragen?	intern - bijzondere procedure?
m	Aantal informatievergaderingen/hoorzittingen volgens agenda gemeente op website tov. aantal inwoners per jaar? (excl. Openbaar onderzoek)	website gemeente?
n	Het aantal adviesvragen buiten wettelijk verplichte adviesvragen van de gemeente aan de Gecoro?	jaarverslag Gecoro? Waar verkrijgbaar? Bij gemeente. Waar nog?
o	Het aantal punten dat een gemeente scoort op de inhoud van hun website RO (1 pt. Voor info ivm. Bereikbaarheid infoloket; 1 pt. Voor aankondigingen	website gemeente?

	openbaar onderzoeken; ...)	
p	Aantal behandelde klachten tov. aantal ingekomen klachten op vlak van RO?	?
q	Het aantal keer dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen de beslissing van de gemeente volgt tov. het aantal keer dat er een beroep ingesteld wordt bij de RvVb.	intern - Bredero/rwo datamanager
r	De aanwezigheid van een vertegenwoordiger van de gemeente bij hoorzitting van een beroep bij deputatie tov. totaal aantal hoorzitting van een beroep in die gemeente.	provincie?
	Het aantal dossier waar de gemeente in beroep gaat bij RvVB wanneer standpunt gemeente niet gevolgd wordt door deputatie tov. totaal aantal verloren dossiers bij deputatie?	intern - Bredero/rwo datamanager?
s	?aantal aanwezige maatschappelijke tendensen detecteren in gemeente (vergrijzing, verstedelijkingsdruk...) tov. de integratie van dit thema in het ruimtelijk beleid?	? Info uit onderwerp van aanvragen, uit RUP's...? Zie ook lokale statistieken.be

Bijlage E: Shortlist operationalisatie indicatoren en databron

nr.	wat meten?	Dataverzameling	Bron
a	Werd er minstens 1 update van het vergunningenregister digitaal opgestuurd het afgelopen jaar?	vergunningenregisterdatabank	Ruimte Vlaanderen (bestaand)
b	Zijn er strijdigheden tussen het beleidsplan van de gemeente en het GRS?	manueel werk	Ruimte Vlaanderen (nieuw)
c	Het aandeel gRUP's dat opgemaakt wordt naar uitvoering van de bindende bepalingen van het GRS ten opzichte van het totaal aantal gRUP's dat opgemaakt wordt.	manueel werk	Ruimte Vlaanderen (nieuw)
d	Heeft de gemeente een autonoom gemeentebedrijf?	BBC databank of http://binnenland.vlaanderen.be	ABB
	Heeft de gemeente een register onbebouwde percelen (ROP) en bevat het ROP een lijst van alle niet bebouwde gronden in eigendom van overheden?	Bredero databank	Ruimte Vlaanderen (bestaand)
	Heeft de gemeente een leegstandsregister?	Bredero databank	Ruimte Vlaanderen (bestaand)
e	Heeft de gemeente een gSA?	Bredero databank	Ruimte Vlaanderen (bestaand)
	en is er een plaatsvervangend gSA?	niet beschikbaar , bevraging gemeenten	Lokale besturen
f	Het aantal VTE op de dienst RO van de gemeente ten opzichte van het aantal dossiers voor wat betreft planning (planningsprocessen en planologische attesten), vergunningen (stedenbouwkundige vergunningen, meldingen en stedenbouwkundige attesten) en handhaving (bouwmisdrijven).	niet beschikbaar , bevraging gemeenten	Lokale besturen
g	Het aantal stedenbouwkundige vergunningsdossiers (in verhouding tot het totaal aantal dossiers) waarin de gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar zijn advies onafhankelijk heeft uitgebracht.	niet beschikbaar , bevraging gemeenten	Lokale besturen
h	Heeft de gemeente een handavingsplan?	niet beschikbaar , zie QV	Ruimte Vlaanderen (nieuw)
i	Het percentage van het totaal budget van een gemeente dat gespendeerd wordt aan ruimtelijke ordening.	BBC databank	ABB
j	Het aantal stilzwijgende weigeringen dat een gemeente aflevert ten opzichte van het totaal aantal vergunningendossiers.	Bredero en vergunningenregisterdatabank	Ruimte Vlaanderen (bestaand)
k	Het verloop op de dienst, uitgedrukt in aantal VTE dat weggaat op dienst ten opzichte van het totaal aantal VTE.	niet beschikbaar , bevraging gemeenten	Lokale besturen

L	Het aantal intergemeentelijke samenwerkingsverbanden relevant voor RO.	niet beschikbaar , bevraging gemeenten	Lokale besturen
m	Het aantal informatievergaderingen/hoorzittingen (exclusief de wettelijke openbare onderzoeken) volgens de agenda op de gemeentelijke website ten opzichte van het aantal inwoners per jaar.	manueel werk	Ruimte Vlaanderen (nieuw)
n	Het aantal adviesvragen die de gemeente vraagt aan de GECORO ten opzichte van de wettelijk verplichte adviesvragen van de gemeente aan de GECORO.	niet beschikbaar , bevraging gemeenten	Lokale besturen
o	Het aantal punten dat een gemeente scoort op de inhoud van hun website RO (1/5 punt voor info in verband met bereikbaarheid infoloket (openingsuren, telefoonnummer en adres) + 1/5 punt voor het emailadres voor contact en vragen + 1/5 punt voor de aankondigingen openbaar onderzoeken + 1/5 punt voor online uitleg over het al dan niet vereist zijn van een stedenbouwkundige vergunning + 1/5 punt voor het online beschikbaar stellen van het GRS).	manueel werk	Ruimte Vlaanderen (nieuw)
p	Het aantal behandelde klachten ten opzichte van het aantal ingekomen klachten op vlak van RO.	niet beschikbaar , bevraging gemeenten	Lokale besturen
q	Het aantal keer dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVb) de beslissing van de gemeente volgt ten opzichte van het aantal keer dat er een beroep ingesteld wordt bij de RvVb.	Bredero of vergunningenregisterdatabank	Ruimte Vlaanderen (bestaand)
r	De aanwezigheid van een vertegenwoordiger van de gemeente bij een hoorzitting van een beroep bij deputatie ten opzichte van het totaal aantal hoorzitting van een beroep in die gemeente.	niet beschikbaar , bevraging provincies	Lokale besturen
	Het aantal dossier waar de gemeente in beroep gaat bij Raad voor Vergunningbetwisting (RvVb) wanneer het standpunt van de gemeente niet gevolgd wordt door deputatie ten opzichte van het totaal aantal verloren dossiers bij deputatie?	Bredero of vergunningenregisterdatabank	Ruimte Vlaanderen (bestaand)
s	Het aantal beleidsthema's in het actieplan van het beleidsplan van de gemeente die door de gemeente niet opgenomen werden en die in de aanpalende gemeenten wel opgenomen werden.	BBC databank	ABB

Lokale bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid: rol en monitoring van het aspect bestuurlijke capaciteit
Eindrapport

Onderzoek uitgevoerd door Ruimte Vlaanderen

20 juni 2014

Peter Vervoort
Jozefien Hermy

colofon

Verantwoordelijke uitgever: Ruimte Vlaanderen

Vormgeving: Reclamebureau Artex

Bronverwijzing: Vervoort, P. & Hermy, J. (2014) Lokale bestuurskracht inzake ruimtelijk beleid: rol en monitoring van het aspect bestuurlijke capaciteit, departement Ruimte Vlaanderen.